

Kéretlenül küldött  
cikkeket csak ak-  
kor küldünk visz-  
sza, ha bélyeget  
mellékelnek. Kéz-  
iratokat hat hét-  
nél tovább nem  
őrziünk.

Szerkesztőség:  
V., Vigadó-tér 3.  
Telefon: 117-58.

# A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NÓTISZTVEISELŐK  
ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A NAGYVÁRADAI, SZOMBAT-  
HELYI, TEMESVÁRI ÉS ARADI NÓTISZTVEISELŐK  
EGYESÜLETEINEK ÉS A „FÉRFIGA A NŐK VÁLASZTÓ-  
JOGA ÉRDEKÉBEN” HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Lapunk tartalmát  
csak a Nő és a  
társadalom meg-  
nevezése mellett  
szabad átvenni.  
Cikkek átvételé-  
hez azonkívül a  
szerző engedélye  
is megszerzendő.

Kiadóhivatal:  
Andrássy-út 83.  
Telefon 80-75.

TARTALOM: – A nők választójoga a sajtóban. – A szociáldemokrata sajtó nevelő hatása. – Az ellenzék és a nők választójoga. – *Hermann Fernau*: A nők választójoga és az alkohol. – Glosszák. – *Dr. Doktor Sándor*: Dirner Gusztáv. – *Bérczik Arpád*: Dr. Direr Gusztáv – az ember. – *Engel Zsigmond dr.*: Márkus Dezső munkásságáról és a házasságon kívül született gyermek problémája. – Karácsonyi gondolatok a nők választójogáról. – Szemle. – Irodalom. – Nőkongresszus rovata. – Feministák Egyesületének rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének rovata.

Akinek szavazati joga van, azt mindig számba veszik, annak érdekeivel mindig törődnek és – a lehetőségig legalább – tiszteletben tartják. Csak az non valeur, akinek szavazata nincs,

Gróf Andrássy Gyula, országgyűlési képviselő, volt belügyminiszter, v. b. t. t. stb. a Magyar Hírlap január 9-iki számában.

Az angol kormány a parlament január 27-én tartott ülésén elejtette a férfiak választójogának általánosítására vonatkozó javaslatát, hogy megmeneküljön a nők választójogától. Ezzel lezárta a politikai csalásoknak azt a sorozatát, amelyet az angol nők türelmével, áldozatkészségével és jóhiszeműségével szembe helyezett. Ez a sorozat tovább nem tolytható, mert az angol nők most végleg és egyöntetűen ellene szegülnek a kormánynak és ki fogják most erőszakolni választójogukat.

New-York államának képviselőháza óriási szótöbbséggel elfogadta a nők választójogára vonatkozó törvényjavaslatot.

## A nők választójoga a sajtóban.

*Edvi Illés Károly*, a kiváló jogász, a kormány választójogi javaslatát bírálhatja a *Buda-pesti Hírlap* január 21-iki számában. Vezércikkében következőket írja a nők választójoga mellett:

„A kérdés nem az, hogy mennyi lesz a választók száma, hanem az, hogy mindenki választójoghoz jut-e, akiről föltehető, hogy e jogát a közérdeknek megfelelően gyakorolja. Tehát vizsgáljuk e szempontból a választói javaslatot.

E javaslat a választói jogosultságnak általános és különös föltételeit állítja föl. Az előbbieket minden állampolgárra egyaránt vonatkoznak, az utóbbiak csak bizonyos műveltségű és foglalkozású egyénnel szemben kívántatnak meg. Ezúttal csak az általános föltételeket teszem vizsgálat tárgyává. A javaslat szerint választó csak férfi lehet, aki már legalább öt év óta magyar állampolgár, aki a 24-ik, illetőleg 30-ik életévét már betöltötte, és aki már egy év óta ugyanabban a községben lakik.

A nők kizárását azzal okolja meg a javaslat, hogy a fokozatos fejlődés törvényszerűségét szem előtt tartva, ma még nem volna időszerű az átmenet megrázkódtatásait azzal fokozni, hogy a politikai küzdelmekbe éppen most bevonjuk a nőket is, aki viszont csak veszítene azáltal, ha a gazdasági versenyben sem kiegyenlített ellentéteket a pártellentét is fokozná. Ez kétségkívül megfontolandó, azonban nem döntő jelentőségű körülmény.

A nők egy része ma már oly műveltségi fokon áll és olyan önálló helyet foglal el a társadalomban, hogy ezek folytán méltán egyvonalba helyezhető a legmagasabb értelmiségű férfi-választókkal. Vannak egyetemet végzett és

önálló orvosi gyakorlatot vagy tanári működést folytató, és vannak érettségi vizsgát tett s a közpályán szintén önálló szerepet betöltő nők, míg mások jelentékeny vagy önálló birtokosai stb. Az ilyen nő aligha veszítene azáltal, ha a választásra jogosultak közé fölvétnék, a fejlődés fokozatosságán pedig szintén nem ejtene csorbát az, ha e nőket a politikai küzdőterre bocsájtanák. A választás kissé tán színesebbé és élénkebbé válnék, de ez aligha befolyásolná annak komolyságát.

A Népszava ismertette e vezércikket, mondja: „Nem azért mondjuk el a cikknek rövid tartalmát, mintha túlságos fontosságot tulajdonítanánk neki, hiszen az érvelése nem új, s a követelés nem is túlságos demokratikus, mert Edvi Illés az úri dámák választójogával szeretné ellensúlyozni a munkaválasztók számának szaporodását.” (Szóval; aki a nők választójogáról is beszél, az nem túlságosan demokratikus, ellenben aki a nők választójogát kizárja, az a „túlságos” demokrata.)

Az Est január 23-iki számában egyetemi tanárok bírálatát mondja el a nők választójogáról. A nyilatkozók közül Somló Bódog és Szász Schwarz Gusztáv, akik más alkalommal nyilatkoztak már a nők választójoga mellett, ezúttal sajnos, nem említették hiányát a kormány javaslatában. Ellenben dr. Doleschal Alfréd egyetemi tanár ezeket mondja nyilatkozatában:

„De azért általános és egyenlő választói jogról regélnék ugyanazzal a lélekzetvétellel, amelylyel fölényes mosolylyal napirendre térnek a nőknek a választói jogosultság tekintetében támasztott követelésén. Amelyik pedig van olyan erős jogcímű „emberi” jog, mint olyanoknak választói jogosultsága, kik minden nemzeti érzést maguktól visszautasítanak vagy éppen nyíltan állambomlasztó törekvéseknek hódolnak be. Megfeledekzenek arról, hogy legalább is az állami élet és lét irányításában való részvétel körül a jognak mértéke viszonyosságban kell, hogy legyen a kötelezettség teljesítésének mivoltával és mértékével csak úgy, mint a megbízhatóság biztosítékaival.”

Dr. Négyesy László, egyetemi tanár így nyilatkozik:

„Minden arra képes egyénnek elvitathatatlan joga, hogy véleményét és akaratát érvényesítse annak a közösségnek ügyeire nézve, melynek tagja s mely az ő sorsa felől is rendelkezik.

A kérdés csak az, mit tekintünk a képesség feltételeinek.

Hogy a kérdés valóban csak ez, kitetszik a következőkből: Magyarországon 1848 óta elvben az általános választói jog alapján állunk; születése, foglalkozása – a katonát kivéve –

egyetlen felnőtt férfira nézve sem akadály, hogy a választói jog gyakorlásának feltételeit megszeresse; virtualiter minden felnőtt férfinak megvan a választói joga. Viszont nincs az az általános választójogi elmélet, amely a képességnek bizonyos kritériumait ne állítaná fel. A kezdő korhatárt bármilyen theória megköveteli, ebben pedig el van ismerve az a gondolat, hogy politikai jog gyakorlása csak a hozzáértőt illeti meg. És napirendre tűzték-e nálunk az úgynevezett általános választói jog hívei a nők választási jogát? Egyetlen nőnek sem lenne meg jövőre se még a virtuális választójoga sem, ami ma is megvan minden férfinak. A női nem intézményes kizárása a választói jogból fenmaradna. A legtalentumosabb, legérdemesebb, legönállóbb nőnek, ha még annyi gyermeket is nevelt fel, akik mint katonák, tisztviselők, gazdák, munkások vérrel és vérértékkel szolgálják a társadalmat, ma nincs annyi joga, mint az utolsó nadrágos fajankónak, aki véletlenül elegendő adót fizethet, hogy választó legyen és e középkori, sőt kőkorszaki állapot megváltoztatására az általános választói jog hívei sem törekszenek komolyan. A régi magyar törvény, mely az özvegyeknek képviselőt biztosított, ebben szabadelvűbb volt a mai szociáldemokratáknál.”

„Magyarországon is ki kell terjeszteni a választói jogot lehetőleg minden értékes termelő egyénre, de biztosítani kell az állam nemzeti jellegét, az értelmi erő vezetőszerepét és az egyetemessé! túlsúlyát bármely tagozat felett.”

Erre meg ez a Népszava véleménye: „Négyesy László nyelvész és irodalmár, tehát ne tessék csodálkozni azon, ha a választójog dolgában olyan naivnak mutatkozik, aminőnek ma-már minden józan eszű „művelten” munkásember sem szokott mutatkozni. Lelkes híve a dámák választójogának, és miután ez irányban elbőlcsekedett, a következőket jelenti ki: stb. stb.”

A Világ január 11-iki száma Kovács Lydia érdekes interviwát közli, amelyet Kristóffy Józseffel, Vázsonyi Vilmostal, Gieswein Sándorral és Várady Zsigmonddal a nők választójogáról felvett. Kristóffy érdekes Pálfordulásával lapunk jövő számában foglalkozunk.

## A szociáldemokrata sajtó nevelő hatása

Néhány szemelvény annak a sajtónak a hasábjairól, amely hivatva volna a szociáldemokrácia ethikai törvényeit népszerűsíteni, igazságot, tisztességet, felvilágosítást terjeszteni. Abból az alkalomból, hogy a feministák a nők választójoga és a nyáron tartandó választójogi kongresszus propagandája érdekében december 15-én Kecskeméten előadást rendeztek, a „Magyar Alföld”, a

kecskeméti szociáldemokrata párt hivatalos közlönye december 8-án így harangozta be a gyűlést:

„A hölgyek választó-joga. Bédy-Schwimmer Rozália Kecskeméten.

Néhány foghíjas, kipüderozott mágnáshölgy, aki már minden kalandot és szerelmet átélt, összeszövetkezett egy pár gépírókisasszonnyal, akik semmit sem éltek át, mert oly csúnyák, hogy a kutya se néz rájuk és megcsinálták a magyarországi feminista mozgalmat, témát adva minden napilap krokiírójának, a Nagy Endre kabarénak és kávéházi veseasztalok apró viccnőkeinek.

Ez a néhány sor a magyar feminista-mozgalom rövid, de teljes foglalatja, amely kifejezi, hogy az öreg nők véd- és dacsövetsége nem egyéb közönséges feltűnési vágyból alakított klubnál, amelynek mélyebb gyökerei a női társadalomban egyáltalán nincsenek. Nincs pedig azért, mert a feminista magántársaságnak nincs programja és a hölgyek szövetsége egyáltalában nem foglalkozik az elnyomott proletár-asszonyok osztályhelyzetével. Ez a mozgalom nem más, mint a kormánynak hangulatscsináló kitarított társasága, amely Lukács Lászlóval is lepaktált, hogy néhány diplomás nőnek választói jogot csikarjon ki. Ezért nincs semmi köze a szociáldemokráciának a feministákhoz, mert a .mi. meggyőződés-, stink az, hogy ne csak a diplomás és főúri hölgyeknek, hanem a dolgozó nőknek is legyen választói joga. A nők jogait azonban sohasem a mágnásasszonyok parfümös mozgalmával, hanem osztálytudatos szervezkedéssel tudják kivívni.

Nem tudni, mi okból, de Kecskeméten is propagandát akarnak csinálni a feministák. A mozgalmuk öreg ágyúját, Bédy-Schwimmer Rózát küldték Kecskemétre, akinek az lesz a kötelessége, hogy a kecskeméti úri-asszonyokat gyűrje meg.

Helyes, nagyon okosan teszi ezt Schwimmer kisaszony, csak szervezze a kecskeméti úrihölgyeket, akik majd zsursztrájkot, kalap bérmozgalmat és egyéb ilyen feminista komolyságot fognak elkövetni. De a szociáldemokraták ott lesznek vasárnap délután 4 órkor a város háza nagytermében megtartott gyűlésen, nehogy valami bűbajos maszlagot beadjon az „dült korú apostolnő.”

E mély igazsággal, világfelforgató forradalmi szellemenben írt, ethikai magaslaton álló beharangozást ugyanabban a lapban ez a tudósítás követte:

„De legkivált akkor vált kellemetlenné Bédy-Schwimmer Rózát, amikor a felszólalásokra replikázott, A nívós és objektív vitában olyan módon szólalt fel, hogy a legutolsó *dézsavitéz is* elszégyelhetette volna. Annyira megfélemlkezett magáról ez a nő, hogy a legképtelenebb ízléstelenséggel támadta a szocialistákat, akik nem tettek mást, mint a saját nézetüket mondták el.

S habár Bédy-Schwimmer ezzel a viselkedésével eljátszotta a jogot arra, hogy a munkásság a NŐ iránti köteles tisztelet szemmeltartása mellett járjon el vele, elvtársaink mégis nyugodtan hallgatták és *nem tépték le róla a kormánypénzen vásárolt, félvilágiasan dekolált bársonyruhát. De azért legközelebb nem lesz tanácsos önagyságának Kecskemétté jönni, mert ismét kény-*

*telen lesz eldicsekedni vele, hogy a szocialisták újból letépták a kontyát.”*

A szociáldemokrata párt valóban büszke lehet nevelésének eredményeire.

## Az ellenzék és a nők választójoga.

A társadalom különböző becsületei közt még ziványbecsület is akad. Úgy látszik, mindenféle becsület van, csak politikai becsület nem létezik. Erre vall az a nemtelen gyáva játék is, amit politikusok és politikai pártok a nők választójogával üznek. Legutóbb a magyar ellenzéki pártok tüntették ki, hogy a becsület törvényei őket a nőekkel szemben semmire sem kötelezik.

Az ellenzék a nép önkormányzati jogának, a népképviselőnek s az alkotmányvédelemnek cégére alatt végzi kisded játékait. Amikor azonban a nők önkormányzatukat sürgetik, a néphez tartozóságukat hangsúlyozzák, az alkotmány védelméből részt kérnek, összeomlik a jelszavak csillogó vára és pórén áll előttünk a hatalmi kapzsiság, a brutális nemi osztályuralom kiváltságainak önző fentartása.

Az ellenzéki pártok június 4-én felállították választójogi követelésüket tartalmazó tervezetüket. Szó sem volt benne a nők választójogáról, pedig Justh Gyula vállalta az apaságot. Ugyanaz a Justh Gyula, aki 1905-ben ezt mondta a nők választójogáról:

„Rokonszenvezem a feministák mozgalmával és természetesnek találom, hogy mindenki, aki híve az általános választói jognak, híve kell hogy legyen a nők választói jogának. A nők sok esetben intelligensebbek a férfiaknál s ha a polgári jogokat az emberek veleszületett polgári jogának nevezik, úgy természetesen a nőnek is ugyanolyan veleszületett polgári jogai vannak. Ha ezeket a jogokat nem kapták meg: az a férfiak zsarnokságának és egoizmusának kifolyása, Addig, míg a nők csak a családban éltek, inkább volt értelme, ha kizárták őket a választók sorából, de ez az ok is megszűnt, mióta hivatalokat vállaltak és közdolgozók foglalkoznak s így az ő politikai jogtalanságuk egyenesen igazságtalanság. Hogy a férjes asszonynak a jövőben megadandó szavazati joga családi viszálykodásra adhatna okot, ez nem tekinthető komoly argumentumnak az antifeministák részéről Hiszen az általános szavazati jog életbeléptetése alkalmával, midőn az atyai és gazdái hatalom alatt álló egyén is politikai jogokat nyer, amúgy is beáll az a helyzet, hogy egy családban több szavazó él együtt. Igaz, hogy ilyen esetekben a családfő anyagi és erkölcsi befolyása következtében tulajdonképpen itt a családfő majd több szavazat felett rendelkezik; de ezt a hatalmi túltengést csak úgy lehetne megszüntetni, ha egyáltalában minden családban egy családfő bírna politikai jogokkal, s azokat megvonná az összes családtagoktól.

Justh Gyula 1908. márciusában mint Házelnök fogadva a feministák montsre-deputációját, a fentieket megismételve ezeket mondta:

„Nagyon szépen köszönöm, hogy megjelentek előttem és hogy ismételten is bizalmukat nyilvánították velem szemben. Az én nézetem most sem változott. Az én nézetem most is ugyanaz, amelyet Önöknek, gondolom 2 vagy 3 évvel ezelőtt mondtam. Most annyiban aktuálisabb í a kérdésemért küszöbén állunk a választói reformnak és í nagyon megfontolandó lesz ennek a kérdésnek az eldöntésénél, hogy vajon a nőknek, akik intelligenciában, észben, elmében, tudásban és hazaszeretben eddig is versenyre keltek a férfiakkal, miért ne lehessen szavuk ott,

ahol arról a kérdésről lesz szó, hogy hogyan és miként intéztessenek az ország ügyei.

Ennek a kérdésnek a részleteibe belebocsátkozni nem fogok. Hiszen, mint az imént is említettem, ugyanazt a nézetet vallom is, amelyet az önök szónoka szíves volt az imént emlékemben felidézni. Ugyanazok az érzelmek hatják át ma is ez én lelkemet, és habár énnekem döntő szavam ebben a kérdésben a Házban most, amíg én elnök vagyok, nem lesz, de legyenek meggyőződve, hogy ezen kérdéstől a jóakaratomat ezentúl sem fogom megvonni. Bízbanak a kormányban, bízbanak a többségben: ezek meg fogják ebben a kérdésben a helyes utat találni.”

Justh Gyula 1909. április havában, amikor kormányelnökség nézett rá, párthíveivel a megalkotandó általános választójogról társalogván, kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a nők választójogát is megvalósítja.

És mindezek ellenére 1912. június havában olyan „általános” választójoghoz adja nevét, amely addig vallott elveit halomra döntve, kizárja a nők választójogát, holott *saját bevallása szerint mások követelték ennek felvételét.* De, mondja Justh Gyula, akit pedig mi nők addig becsületos politikusnak hittünk, „a népnek ígérkeztem és barátaim, a szocialista vezérek nem engedték, hogy hozzájáruljak a nők választójogának felvételéhez.”

*Justh Gyulát tehát a becsület, a nők választójogával szemben nem köti.*

De még sokkal kevésbé köti a szociáldemokrata pártot, amely teóriában rendületlen híve a nők választójogának mindaddig, amíg komoly megvalósítására kerülne a sor. Ha idáig jut a kérdés, akkor ez a párt program ma ja, etikája, erkölcsi törvényei ellenére az abszolút nemiuralom legelszántabb harcosa lesz. Egy szív egy lélek Tisza Istvánnal is.

Apponyi Albert, Kossuth Ferenc, a magyar nemzeti politika legexponáltabb vezérférfiai ugyancsak korányn veszik a nőekkel szemben vállalt politikai kötelezettséget. Apponyi a felesége elnöksége alatt álló Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének választójogi mozgalmát támogatja. Később a Feministák Egyesületében a vele tárgyaló bizottságnak kijelenti, hogy feltétlenül c reformmal egyidejűleg megvalósítandónak tartja a nők választójogát is. Arra az aggodalomra, hogy amint a június 4-iki tervezetből a szociáldemokrata vezérek pressziójára kimaradt a nők választójoga, úgy Apponyi akciója is valószínűleg ezen az ellenkezésen fenekük majd meg, Apponyi kijelenti, hogy őt csak nem akadályozhatják meg a szociáldemokrata vezérek abban, hogy 2,400 000 választóhoz még egy bizonyos számú választót állítson be követelése keretébe. De amikor az Apponyi és a feministák tárgyalásáról szóló sajtójelentéseket a Népszava a szótár legocsmányabb szavainak összehalmozásával „szokásos feminista hazugságnak” nevezte, Apponyi nem tartotta szükségesnek, hogy a szociáldemokrata fegyvertársait politikai becsületre tanítsa.

Az ellenzék másik vezére, Kossuth Ferenc pedig a Feministák Egyesületének megbízottait szeptemberben és novemberben lakásán fogadva, bőven kifejti, hogy Magyarország nemzeti hagyománya! és az a tény, hogy atyja maga is mint nő követte került a politika arénájába, őt a nők választójoga mellé sorakoztatja. Kijelenti, hogy állásfoglalását szívesen fejti ki majd bőven írásban is.

És ugyanezek az urak: Justh Gyula, Apponyi Albert és Kossuth Ferenc, vezetői a szövetkezett ellenzéknek, a mely január 17-én a nők választójogára nézve, a Feministák Egyesülete ismételt sürgetésére ezt a határozatot hozza .

„A nők választójoga kérdésében, a dolog érdemére vonatkozólag, eltérő nézeteket vallanak a szövetkezett ellenzék körében. Ebből az okból, valamint azért is, mert a többi párt közös megállapodásaként létrejött választójogi reformtervezetben a női választó jognak javaslatba hozott megvalósítása be nem illeszthető; a szövetkezett ellenzék a kérdéssel a mostani mozgalom keretében nem foglalkozhatik.”

Mellékesen megjegyezzük, hogy az ellenzék vezérlőbizottságának tagjai közül *Tóth János*, a Kossuth-párt alelnöke, 1912. november 13-án a Feministák Egyesületéhez címzett levelében kijelenti, hogy a maga részéről őszintén támogatja az egyesület akcióját. Gróf Károlyi Mihály *állítólag* úgy nyilatkozott, hogy nem lelkesedik a nők választójogáért, de útját nem fogja állni. *Szmrecsányi György és Bakonyi Samu* ismételtlen foglalt állást a nők választójoga mellett. *Zichy Aladár gróf* pedig már 1905-ben így nyilatkozott e kérdésről:

„Bár nem szoktam magamat liberálisnak mondani, mégis a női választójog mellett nyilatkozom. És pedig abban az értelemben, hogy a politikai jogok gyakorlása ne olyan foglalkozások választására vezesse a nőket, a melyek sokszor a nőiesség báját törlik le a lelkükről, s ezért nem is kívánóin azokat első sorban a diplomás lányokra kiterjeszteni, hanem éppen asszonyi hivatásában nyerje el a nő emberi értékének a legszebb elismerését, a politikai jogok gyakorlását.”

Ilyen nyilatkozatok és ígéretek ellenérc az egyesült ellenzék vezérei nem tartják .politikai becsületükbe vágónak a nők választójogával üzött játékot. Igen veszedelmes térre lépett az ellenzék, amikor a nők politikai egyenjogúsítását is szemfényvesztő eszközeinek-ládájába akarta temetni.

Minden eddigi leckénél jobban megtanította Magyarországot asszonyait, hogy a férfiak törhetetlen szolidaritásban összetartanak ellenünk.

A nemzetközi ölelkezik a sovén nemzetivel, a konzervatív a radikálissal, megbocsájtják egymásnak az apagyilkosságot is, és a világfelfogások és életcélok legvadabb ellentéteit is áthidalva, egyetlen érzés forrasztja őket össze kompakt egységgé: a nők jogainak megtagadása és a nők kötelességteljesítésének megkövetelése.

Óriási erőt ad a nőmozgalomnak az ellenzékétől drágán vett lecke Az új tanulság gyakorlati felhasználásáról gondoskodik majd a szervezett nőmozgalom.

**Kereskedelmi továbbképző tanfolyamok** állásban levő nőtisztviselők *jó előképzettségű, pályaválasztó* nők részére most nyílnak meg a *Nőtisztviselők Országos Egyesületében* (V., Vigadó-tér 3.). Tanítanak e kurzusokon magyar és német gyorsírást, (kellő számú jelentkezés esetén franciát és angolt is), gépírást, könyvvitelt és idegen nyelveket, nagyon mérsékelt tandíj mellett. Jelentkezni mielőbb tessék.

## A nők választójoga és az alkohol.

Írta: *Hermann Fernau*, Paris.

Számos kortársunk, aki *elméletben* készséggel elismeri, hogy a nők választójogának megadása egy magasabb társadalmi igazság megvalósítása volna, gondolkodóba esnek, ha a nőknek a *gyakorlatban* kellene közvetlen befolyást engedni a közügyekbe. A nők még nem érettek meg eléggé a választójog gyakorlására, mondják gyakran; hiábavaló volna nekik jogot adni, mert nem tudnák, hogy mit kezdjenek vele és alig is vennék igénybe. Vagy: „A nők nem értenek egyet, igen szélsőségesek, egy napról a másikra megváltoztatják véleményüket és képtelenek egy nagy ügy érdekében szervezkedni.” Vagy pedig: „A nők természetből fogva konzervatívek, ha választójogot kapnának, az annyit tenne, mint a haladás elé torlaszokat emelni stb.” A nők választójoga ellenzőinek argumentumai valamennyien csak feltevéseken alapulnak. Nem szándékom e helyen a kérdést elméleti szemlélődéssel elposványosítani, hanem csak néhány valóságra akarok rámutatni, hogy mire használták a nők eddig választójogukat ott, ahol voltak oly bátrak és okosak, nekik azt megadni.

Északamerika egyes államai, Ausztrália és Európa tényleg már eddig is több, vagy kevesebb törvényhozói jogot adtak meg a nőknek. Ezen országok asszonyainak tehát már módjukban volt bebizonyítani, hogyan és miképpen használták fel politikai jogaikat. Amerika 10 államában a nők politikai egyenjogúsítása már megtörtént és az Unió más 26 államában szintén bírnak a nők kisebb-nagyobb jogokkal, mint pl. szavazati joggal a bírói esetekben, továbbá községi költségvetés, adó- és iskolaügyekben, stb. Igen sok angol gyarmaton, főleg Ausztráliában, községi választójoguk van a nőknek. Dél ausztrália 1895-ben járt elől a példával, mire rövidesen következett Új Déli Wales, Tasmania és Queensland 1902-ben és végül Victoria 1907-ben adta meg a nőknek a választójogot. Újzéländban, ahol a nőknek már 1866-ban meg volt a községi választójoguk, 1877-ben megkapták a tanügyi szavazati jogot és 1893-ban nagy küzdelem után a politikai választójogot is. Világrészünkön elsőnek az ír tengerben fekvő, autonómiával rendelkező Man-szigete adta meg nőinek a választójogot 1880-ban. Eddig Európában még csak Man szigetén, Finnországban és Norvégiában élveznek a nők a férfiakkal egyenlő politikai jogokat.

Finnország, melynek egy despota zsarnokságát kell eltűrnie, kinek túlkapásai ellen kétségbeesetten küzd, 1906-ban teljesen egyenjogúsította nőit, hogy a cárizmus elleni küzdelemben a nők a férfiak segítőtársai lehessenek.

Norvégi asszonyai 1885-ben kezdték a községi választójogot követelni és 1901-ben meg is kapták az adófizető nők. Ezt követte a parlamenti választójog (1907.), melyet minden 400 korona után adót fizető városi és 300 korona után adót fizető vidéki nő gyakorolhatott míg végül 1910-ben a községi választásoknál megszüntették a cenzusos korlátozást, úgy, hogy ma Norvégiában a nők ugyanolyan feltételek mellett választók és választhatók, mint a férfiak.

Hasonlóképpen a svéd nők is bírnak bizonyos feltételekhez kötött községi szavazati joggal és mint ismeretes, a kormány néhány hónap előtt teljes politikai felszabadításukra is nyújtott be törvényjavaslatot, melyet az első kamara csekély szótöbbséggel elvetett, míg a második kamara azt 140:66 szavazat arányában elfogadta.

A dán nők 1903-ban minden korlátozástól ment községi választójogot kaptak.

Hogyan érvényesítették a nők ezekben az országokban forrón óhajtott jogaikat? Gördítettek-e akadályokat a kulturális haladás útjába, amit politikai egyenjogúsításuk ellenzői megjósoltak? Képtelenek voltak-e (a politikailag éretlennek hittek) nagy eszmék megértésére és keresztülvitelére? Vagy ezzel ellenkezőleg segítettek-e nagy reformok alkotásában, miket régtől fogva súlyosnak és sürgősen szükségesnek tartottunk és amelyért az általános kultúra hálával tartozik nekik?

Az eredmények tekintetbe vételénél, melyeket a női segítség a törvényhozás terén megérlett, mindenekelőtt azt tapasztaltuk, hogy az említett országok nőinél az éghajlat, a faj, a nevelés stb. által okozott különbségek ellenére, hatalmukat ritka egyöntetűséggel szinte ugyanazon eszme szolgálatában látjuk felhasználni. A választójoggal bíró nők *mindenütt* először nem saját magukra, javításra szoruló helyzetükre gondolnak. Nem, ők csodálatosképpen legelőször *az alkoholra* gondolnak. Ahol csak választó és választható a nő, szinte ösztönszerűen, fanatizmussal és gyűlölettel száll síkra az alkohol ellen és csak azután törődik az anyavédelemmel, gyermekgondozással és hasonló kérdésekkel, melyek, mint eddig hittük, a legközelebről érintik őket.

Az Egyesült-Államok kezdettől fogva az alkohol elleni és melletti elkeseredett küzdelem színhelyei voltak és e tekintetben a helyzet még ina is az. *Mindenütt, ahol a nők befolyást nyertek a közügyekbe, az alkoholfogyasztás nagymértékben visszafejlődött és ott, hol a nőknek egyenlő politikai joguk van a férfiakkal, sok helyen, szinte a teljes szeszfogyasztási tilalmat vitték keresztül.* Tipikus példáját nyújtja az alkoholellenes küzdelemnek az Idaho-államban fekvő Caldwell nevű városka. Itt a

nők mindjárt első alkalommal a szerencsejáték és az alkoholfogyasztás betiltását szavazták meg. Erre a férfiak kerestek és találtak is kibúvót az új törvényen, de a nők nem hagyták annyiban, hanem addig nem nyugodtak, míg a polgármester és a városi tanács le nem mondott és oly hivatalnokokat nem választottak, kik kötelezettséget vállaltak az alkoholtörvény szigorú betartására. Ekkor azonban a szállodások, vendéglősök, szeszgyárosok és italkereskedők nagy riadalmat csaptak, égre-földre esküdöztek, hogy az új törvénynek nincs más célja, mint az ő tönkretételük. És oly heves ellenmozgalmat indítottak, hogy a tilalomjavaslat másodszori kihirdetését pörrel támadták meg. Az érdekeltek hosszas tárgyalással remélték a nők türelmét kimeríteni; évekig tartó makacs küzdelem után azonban be kellett látniok, hogy a nők alkoholelleszenve több a pusztá szeszélynél és végtére a szeszivást végérvényesen betiltották. A nők teljes vonalon győztek.

(Folytatjuk.)

## GLOSSZÁK.

**Szociáldemokraták és a románok.** A magyarországi szociáldemokrata párt, amikor még a szeméremnek valamelyes foszlánya borította abszolút elvtelenségét, azzal védekezett a nők választójogán elkövetett árulása val szemben, hogy ettől az osztályparlamenttől nem követelhető a nők választójoga. Íme a románok is kioktatták a szociáldemokrata pártot. Nemcsak követelni, hanem még törvényjavaslatot is be lehet érdekében nyújtani. Persze csak akkor, ha az ember tényleg akarja is és nemcsak szemfényvesztésre rendezkedik be.

**Kivel egyenértékű a nő.** Hegedűs Lóránt országgyűlési képviselő, a feministáknál eddig azt a tévhitet keltette, hogy ő a parlament átlagos színvonala felett áll. Az Újságban január 26-án megjelent cikkéből kiderül, hogy optikai csalódás okozta a tévhitet E cikkben Hegedűs Lóránt dr. ugyanis azt írja: „A legszélsebb szélsőségektől eltekintve, mindenki egyetért a főtételekben. Az egyik főtétel az, hogy igazi általános választási jog sehol a világon nincs, mert hiszen akkor szavazniuk kellene a nőknek, csecsszopóknak, katonáknak és fegyenceknek is. Szeretnők tudni Hegedűs Lóránt anyja, a csecsszopók, nővére, az akaratuktól megfosztott katonák, felesége pedig fegyencekkel egyenértékű-e, hogy ő úgy tanulta értékelni a nőt. És szeretnők tudni, hogy Hegedűs Lóránt úr nem resteli-e képviselői fizetésének a nők adójából kikerülő hányadát is felvenni.

**Ha nők tennék.** A sajtó napról-napra hírt ad efélélekről:

„ – Brutális lakatossegéd. A rendőrség letartóztatta *Olisko* Aladár lakatost, aki 8 és 11 éves leánytestvérei ellen merényletet követett el.”

Ha a nőkről kellene ezeket az embertelenségeket nyilvántartani, nemcsak inferiorisnak, hanem a leginferiori-

sabb nemnek neveznek. A férfiak persze így is a törvényalkotással megbízható nem képviselői maradnak.

**Szabadon gondolkodni.** Valahol olvassuk: „Az angol feministák nem verekedtek és kiabáltak hiába: a kormány kénytelen az ő követeléseikkel is számolni. A feministák térhódítását ott, ahol a férfiak *meglevő* jogával egyenlő jogokat követelnek, csak örömmel köszönhetjük, különösen, ha céltudatos, fáradhatatlan és kemény agitáció eredménye a győzelem. Az angol feministák példája viszont szomorú reflektort kap a magyarokétól, akik a maguk gyámultalan kapkodásában, a kormánnyal való kis üzleteikkel és következtelen magatartásukkal eljátszották nem csak a maguk jogát, hanem jogigényét, sőt a kérdés komolyságát is.

A mi feministáink elárulták a férfiak becsületes választójogát s nekünk sovány vigasztalás az, hogy a magukét se tudták kikoldulni. A hölgyek most megint taktikáznak, nem azonosítják magukat a politikai tömegsztrájkokkal, hogy a kormánynak újból felkínálkozhassanak. Szegény feministák: senki sem reflektál rájuk, hiába álldogálnak az utcasarkon.” Hogy ilyen ocsmányságokat milyen útszéli lap ír? A „Szabadgondolat” (1913. február 1-ei számában) így terjesztve gondolatszabadságot, abszolút erkölcsöt és tudományos igazságokat.

**A védett nő.** Dámján Akim rossz életet élt feleségével. A civódások napirenden voltak, feleségét csaknem naponta véresre verte. Az elmúlt szombaton Dámján hazajött a munkából és hozzálátott a perpatvarhoz. Az asszony persze túrte a szitkokat, meg a verést egy darabig, de azután *ő is nekibátorkodott és visszafelesgetett a férjének. Dámján önértetét annyira bántotta az asszony feleselgetése, hogy kegyetlen bosszút forralt ellene, amit nyomban végre is hajtott, összekötözte az asszonyt úgy, hogy mozdulni sem tudott, a száját pedig betömte. Azután egy hosszú járomszöveget vett elő, betette a tűzbe és midőn az már izzó lett, megragadta és a felesége altestébe döfte. Úgy kellett neki. Miért feleselt Hát illik az: urunkkal, védőnkkel feleselni, az ő önértetét sérteni? Hát nem védőnk ő, akinek a verése, szitkozódása csak javunkra van? Egyébként, ha Dámján barátunk leülte büntetését – csak egy asszonyt ölt meg, reméljük betudják neki a tárgy értéktelenségét – a választójogi javaslat megfelelő paragrafusában értelmében újból honunk atyái sorába lépve csinálhat nekünk törvényeket.*

**A dévai hős nők.** A férfiak nem jártak ügyeik után, hivatalaik felé sem néztek, csak kártyáztak, kártyáztak. Hajnalban, reggel, délben, este és éjjel hajnalig. A nők megunták a dolgot és rendet teremtettek – a főispán tehát, egy politikai hatóság útján. Nagy dicsőség hárult ebből a dévai hős asszonyokra. Ha a nők a kártyaördögöt kifüstölnék, még a nők választójogával is meg tudnánk barátkozni” mondta erre egy előkelő fővárosi lap Ha csak ettől függ, ez a lap már régen barátunk lehetne, mert köztudomású, hogy a kártya epidémiák alatt szenvedő amerikai államok közül azok, amelyekben a nők politikai jogokat kaptak, ezt az epidémiát megszüntették.

## Dirner Gusztáv.

Ina: *Dr. Doktor Sándor, Pécs.*

Mintha a végzet szárnyalegyintését érző nők ismét hazánk kultúrája felett, melynek sok jóigyekezete mellett egyik jellemző vonása a félbemaradt és derékban kettétört tehetségek gyakorisága is. Nem is csoda ez, ha meggondoljuk, hogy mily kevesen dolgoznak itt a közért s mennyi teher szakad azért e kevesekre. Hány tudós, művész, vagy közéleti jeles erőnek látjuk ily hirtelen összeroppanását, mielőtt kifejthette volna mindazt a munkát, melyet tőlük joggal várhattunk. S így megy, mint kedvezőtlen fagyos időben, veszendőbe kultúránknak sok hajtása, melytől gazdag gyümölcsöket vártunk.

Így jött váratlan súlyos csapás a magyar nőmozgalom fejlődésére is, mikor egyik hétről a másikra két erős oszlopa, Márkus Dezső után *Dirner Gusztáv*, tört ketté derékban. Ez a küzdő, vergődő magyar kultúra mennyire rászorulna a felszabadult nő segítő munkájára, közreműködésére. Kis nemzet vagyunk: mennyire ránk férne, hogy megkettőzzük számunkat a nőnek is a kultúra munkájába állításával. Mennyi ezer ponton, hány ezer kisebb-nagyobb kérdésben jutna szerepe a nőnek is elmaradt kultúránk előbbrevitelében. Mily szükségünk volna a nőmozgalom gyorsabb fejlődésére. És amikor így fejlődni a legszebb reményekre jogosítva megindult, ilyen pótolhatatlan veszteségek veszélyeztetik haladásában. *Dirner Gusztáv* mindenekelőtt hivatásának embere volt testestől-lelkestől. Azon nálunk ritka munkások közé tartozott, akik tökéletesen betöltik azt a helyet, hová sorsuk állította őket. Mint nőorvos a beteg, mint bábatanár az egészséges nő javának volt munkása. Mint orvos elsőrangú szakember, úgy dominálta szakmáját, hogy méhrák operációihoz szakkollégái is el-elmentek tanulni lelkiismeretes, gondos munkáját, mellyel a legjobb hazai eredményeket érte el. És hányan emlékeztek meg siratva és áldva gyógyító kezéről váratlan halála után, azt láttuk impozáns temetésén. Annak, aki se népszerű politikus, se híres közszereplő nem volt, búcsújárásként sereglettek főként a nők a koporsójához, melyet a koszorúk erdejével borítottak el. A gyakorlat embere volt elsősorban. Bár bőven kivette részét szaktudományának műveléséből is, nem az elmélet gazdagítására törekedett mégse főképen, hanem a szenvedők gyógyításának áldozta magát, nemesen érző egész szívével.

A kívülálló előtt bármily egyszerű feladatnak látszik, nagyon mély átértéssel fogta fel tanító hivatását is, a bábaképzést, mely valóban sokkal fontosabb, mint az avatatlanak

látszik. A bábaügy, a kiképzés s a kar színvonalának emelése a milliók ügye. A szülésetnek csak a feltünőbb, a fényesebb oldala az, mely mint magas fokra fejlődött tudomány a klinikákon és az orvosok kezében vonja magára a közfigyelmet. De ha meggondoljuk, hogy a klinikai szülések és azon rendellenes esetek száma, melyek orvost követelnek, törpe kisebbség a sok millió rendes esettel szemben, mely a bábák kezére van bízva; ha tudjuk, hogy a legrendesebb esetben is ott ólálkodik a nőre a gyermekágyi láz halálos veszedelme, tehát hogy elsősorban a bábák vannak hivatva Semmelweiss tanítását a gyakorlatba átültetni, áldásait az emberiség javára kiaknázni: úgy megérthetjük a bábatanár hivatásának óriási fontosságát. Így szolgálja ő az egészséges nők millióinak ügyét s egyszersmind a társadalom legfontosabb érdekét, a fajszaporítás védelmét.

*Dirner* már mint tanárségéd készült e hivatására. Évekig vezette a bábák tanítását már mestere, Tauf fer tanár oldalán is, kinek utóbb helyébe lépett. Senki se értette úgy át e hivatás jelentőségét, mint ő, ki egész lélekkel szentelte magát az egyszerű nők tanításának. Meglátta a nagyot a kicsiny dolgokban s így csakhamar rájött arra is, hogy az öt hónapos tanítással nem tettünk eleget az ügynek. Meglátta, hogy ha a tanítás eredményeit nem akarjuk engedni veszendőbe menni mihamar, törődnünk kell volt tanítványainkkal azután is, mikor az iskolából kikerülnek. Ezért ő korán megkezdte a bábák szervezését, előbb a fővárosban, majd a vidéken is. Bábaegyesületet alapított még mint magánorvos 1893-ban, újságot szerkesztett nekik, valóságos atyjuk lett, aki időt, fáradságot, költséget nem kímélve törekedett az egyszerű asszonyokat öntudatra ébreszteni és velük megértetni, hogy a kar színvonalának emelése mindegyiküknek egyenkint és érdeke. Nemcsak elnökölt állandóan gyűléseiken, nemcsak előadásokat tartott és segédeivel tartatott nekik, hanem szerény fillérekből sok ezer koronára rugó alapot gyűjtött részükre bábaothon alapítására. Méltán sirathatták meg a bábák, mert nem egyhamar lesz utódja, aki ügyöket úgy viselné szívéen, mint elhunyt elnökük tette.

Hosszú időn át ebben a két körben merült ki *Dirner* egész tevékenysége. De önzetlen és minden haladás iránt érdeklődő szelleme csakhamar meglátta a nálunk is ébredezni kezdő társadalmi mozgalmakat s meglátta bennük a maga helyét. Meglátta, hogy betegeinek mily nagy száma köszönheti baját a zilált korunkban annyira grasszáló nemi betegségeknek s beállott ő is az e bajok ellen küzdők sorába. De megértette, hogy nem lehet e bajok ellen küzdeni rendőri intézkedésekkel, mert mélyen gyökereznek azok az átalakuló

társadalmi viszonyok vajúdásaiban s így lo-  
gi-  
kusan fordult érdeklődése a nőmozgalom felé,  
melynek csakhamar lelkes munkásává sze-  
gődött.

Csakugyan minő óriási perspektíva tárul  
itt a megértő szeme elé. Sziszifuszi munka a  
sok beteg nő gyógyítása. Nemhogy apadna,  
egyre szaporodik a számuk, ha csak a betegek  
gyógyításával foglalkozunk. Ha maradandóbb  
eredményeket akarunk elérni, törekednünk kell  
a még egészségesek megóvására.

E végből azonban módot kell adni a fér-  
finek a házasságra a maga idejében, addig  
pedig egészséges, tiszta életre prostitúció nél-  
kül. A nőnek pedig adni jobb testi és szellemi  
nevelést és szabad mozgást, hogy ébredjen ön-  
tudatra s legyen a maga ura. Ne legyen tu-  
datlanságban s a férfi gyámsága alatt tartva,  
hogy maga tudja megóvni magát. Így viszi  
hivatása bele a nőorvost a társadalmi mozgal-  
mak kellős közepébe.

Valóban semmi hivatás sem áll közelebb  
a nőmozgalomhoz, mint a nőorvos hivatása s  
talán sehol nem lehet szorosabb megokolást  
találni a nőmozgalomnak, mint a mai beteg  
asszonyok rengeteg nagy számában, mely egye-  
nes következménye a nő tarthatatlan, visszás  
társadalmi helyzetének.

Más időkben, csak két-három emberöltő  
előtt is, más volt a társadalom gazdasági be-  
rendezése és más volt, de vele összhangzóbb  
a nő élete. Az egyszerűbb társadalmi rend  
akkor még adott férjet a nőnek. Az aglegény  
ép olyan kivételes volt és ép úgy szégyellette  
magát, mint a vénlány. A mindennemű házi  
ipar pedig adott a nőnek egészségesebb munka-  
teret s fejletlenebb kultúrállapotában, akkori  
egyszerű világnézete mellett alárendelt helyze-  
tét sem érezte annyira s nem szenvedett alatta  
annyit, mint ma.

Mind megváltoztatta ezt a kapitalista kul-  
túra, mely kifejlesztette a gépipart s ezzel sorra  
elvette a nőtől a házi munkáját; kifejlesztette  
a modern városi életet s ezzel elvette igen sok  
nőtől a férjet, ellenben nagy arányokban fej-  
lesztette ki a prostitúciót s mindezzel lett me-  
legágya a betegségeknek. Aki tehát e világ-  
szerte rettenetesen elharapózott bajoknak ellen-  
szerét keresi, az nem állhat meg a rendőri  
intézkedéseknél, hanem csakis a társadalmi  
viszonyok fejlődésétől várja a javulást s min-  
den erejével e fejlődés siettetésének áll szol-  
gálatába, tehát a nőmozgalom híve lesz.

Így lett *Dirner* is a hazai nőmozgalom-  
nak egyik vezető alakjává s e szerepével oly  
harmonikusan egészítette ki nyilvános műkö-  
dését, hogy a legerencésebben egyszülő-  
zött ember benyomását tette mindenkire s  
megnyerte a rokonszenvét, akivel csak érint-  
kezett.

A magánember jellemét kedvesen egé-  
szíti még ki nagy szeretete a gyermekek, a  
művészetek és a virágok iránt.

Annyi keresztgyermek volt, hogy csak  
ő tudta számukat. De ő aztán számon is tar-  
totta őket s többekről tudunk, akiknek még  
ruhájáról, cipőjéről s iskolakönyveiről is az  
utolsó darabig évről-évre ő maga gondoskodott.  
Ha neki magának nem volt gyermeke, annál  
több volt, akiről így gondoskodott.

A művészetek iránti szeretetét jellemzi  
az az apróság, hogy az összes tudományos  
intézetek között talán egyetlen az övé, mely-  
nek példás rendben tartott könyvtárában mű-  
vészi kivitelű exlibris-szel is meg vannak jelölve  
az egyes darabok. A tudománynak is megvan  
az a gögje, hogy azt hiszi, el lehet a művé-  
szetek nélkül. *Dirner* úgy érezte, hogy jól  
összeférnek. Új lakóháza pedig ízléses pazar-  
lásával tesz tanúságot műértéséről.

Virágait s ritka fenyő és felfutó fajtáit  
budai villájában ápolta nagy szeretettel s így  
érthető, hogy gazdag, harmonikus egyéniségé-  
ben nem maradt hely alacsony, oda nem illő  
vonásoknak. Színarany jellem volt, abból a  
felvidéki nemes fajból, mely annyi lovagias  
érzésű, fenkölt gondolkodású, a közért lelke-  
sedni tudó fiat adott már hazánknak s szívós,  
kitartó munkást kultúránknak.

Mennyit várhattunk tőle még, szoros hiva-  
tása terén is, melyet nemsokára felépülő új  
intézetében fejthetett volna ki, még nagyobb  
arányokban. Ennek már csak a terveit állíthatta  
össze. De ha itt még lesz is utódja, mennyit  
várhattunk még tőle a nőmozgalomban, mely-  
nek már eddig is méltán avatta Szentgyörgy-  
lovagiává a hízelgő népszerűség. Kidőlt a harc-  
ból az erős lovag, mielőtt még legyőzhette  
volna a sárkányt, mely pedig annyi sok fejjel  
berzenkedik a magyar nőmozgalommal szem-  
ben. E harcban, sajnos, nem egyhamar lesz  
utódja.

## Dr. Dirner Gusztáv – az ember.

Irta: *Bérezik Árpád.*

Elhagytál minket, drága barátunk, elhagy-  
tál férfierőd és tevékenységed teljében –  
váratlanul. A kegyetlen végzet kiragadott kö-  
rünkéből és szeretetünk gyászával állunk emlé-  
kednél!

Vissza-vissza idézzük erőteljes alakodat,  
mély tűzű tekintetedet, gondolkodó homloko-  
dat, nemes és nagy lelkedet, előkelő lényedet  
és felsőhajtunk: mért kellett épen neked tá-  
voznod, akire még olyan szükség lett volna  
közéletünkben és társadalmunkban.

Mintaképe voltál az igaz embernek, kinek  
szíve feltárult mindig, valahányszor emberbaráti,  
nemzeti és hazafias célról volt szó.



Széles műveltséggel első sorában álltal a harcosoknak, kik bíznak nemzetünk jövőjében s annak boldogulását a szabadság és szabadelvűség útján keresték és keresik.

Tisztelettel voltál múltunk iránt, nem tagadtad meg, de bizalommal néztél jövőnk fejlődése felé.

Vannak, akik a szabadelvűséget összevetészik a nemzetközi világpolgársággal s elfelejtik, hogy csak annak a nemzetnek van jövője, mely szilárdan és szívósan hagyományai, sajátságai alapján megmarad, anélkül, hogy a nagy világ művelődésének és haladásának eszméi elől elzárkóznék.

Te meg tudtad egyeztetni a magyarságot a modern műveltséggel és nem tántorodtál meg jelszavaktól.

Mert magyar voltál utolsó ízig, példaképe annak a kitűnő fajnak, melylyel szülőfölded – a Szepesség, – a magyarság erejét gazdagította.

Magaddal hoztad a Szepesség szorgalmát, tehetségét, munkaerejét, kitartását és összeolvasztottad a magyar faj bátorságával, alkalmazkodásával, kicsinyességtől mentes szabad felfogásával.

Amilyen magyar volt a lényed, olyan jó volt a szíved.

Az élet küzdelmei közt sem ragadt a nemes ércre az irigység salakja. Nagylelkűen segítettél és támogattál mindenkit, akit érdemesnek találtál s elnéző voltál mások gyöngéi és hibái iránt. A szigorúságot csak magaddal szemben gyakoroltad.

Mi, akik, mint barátaid legközelebb álltunk hozzád, becsültük kedélyed melegségét és mélységét s láttuk a keserű tapasztalatok közt néha megsebzett szíved hogyan gyógyult meg a családi kör derűjében, a baráti és gyermeki kör mosolyában.

Szakember voltál a javából, egyoldalúság és szárazság nélkül; a művészet élvezetében fölengedtél és megtaláltad az igazi gyönyörűséget az ember elme legkülönbözőbb műalkotásaiban.

S mindez most egy marék hamu!

S mindez most csak egy emlék!

De hű emlék, mert hűséges volt a te működésed és hűséges a mi emlékezetünk is.

## Márkus Dezső munkásságáról.

A házasságon kívül született gyermek problémája.

Írta: Engel Zsigmond dr.

Vége

1. A Curia 1910. évi november hó 15-én G. 1831/910. számú határozatával Márkus Dezső dr. előadása alapján kimondotta, hogy a m. kir. állami gyermekmenhelynek joga van a kötelekibe tartozó házasságon kívül született gyermek gondozási költségeinek megtérítése iránt a gyermek természetes apja ellen perrel fellépni.

A határozatnak, amely a jogi érvek egész tárházát sorakoztatja fel, jelentősége nem abban áll, hogy az állami kincstár behajthat évenként tetemes összegeket, amelyeket máskülönb a természetes apák nem fizetnének meg. Hiszen végeredményben ezt a célt el lehetne érni akkor is, ha a behajtást a gyermek törvényes képviselője eszközölné, aki a menhelyet megillető gondozási költségek tekintetében azután köteles volna az árvaszékekkel és a gyermekmenhellyel elszámolni. Fontos a határozat azért, mert lehetetlenné teszi, hogy a természetes apa kötelességétől szabaduljon olyképen, hogy a gyermeket bedugja a menhelybe; e határozat az államot följogosítja, de egyúttal kötelezi arra, hogy a menhely kötelekibe tartozó gyermekek minden irányú jogvédelméről gondoskodjék.

2. A Curia 1011. évi október hó 10-én G. 109/1911. számú határozatával kimondotta, hogy, ha az anya a természetes apa ellen meghozott ítélet után a természetes apával kiegyezik, a gyermek törvényes képviselőjének joga van a gyermek természetes apja ellen új pert indítani és a természetes apa az ítélt dolog kifogásával eredményesen nem védekezhetik.

Ez volt azon eset, amidőn a felülvizsgálati tanács Márkus Dezső dr. eredeti álláspontját leszavazta. Márkus Dezső dr. ugyanis még messzebb akart menni és ki akarta mondani azt, hogy a gyermek törvényes képviselője nem is köteles új pert indítani, hanem az anya által indított perben hozott ítélet alapján azonnal végrehajtást kérhet a természetes apa ellen. A Curia ezen álláspontot éppen gyermekvédelmi szempontból nem fogadta el, mert attól félt, hogy ilyen végrehajtás esetében az alsó bíróságok esetleg helyt adnak a természetes apa végrehajtásmegszüntetési keresetének, amiből esetleg a gyermekre nézve helyrehozhatatlan jogsérelem háramolhatik.

3. A m. kir. Curia 1911. évi február hó 21-én G. 275/1910. számú ítéletével kimondotta, hogy a házasságon kívül született gyermeknek minden körülmények között joga van ahhoz, hogy a természetes apa kötelezettségét bírói ítélettel megállapíttassa, amely per költségét, tekintet nélkül arra, hogy milyen mennyiségű tartásdíj fizetésére kötelezi a bíróság a természetes apát, a természetes apa tartozik viselni.

A tényállás az volt, hogy a természetes apa ajándékozási szerződés formájában kötelezettséget vállalt arra, hogy az anya részére évenként az árvaszéknél 100 korona ajándékot ad, az anya pedig a természetes apa elleni minden igényéről lemondott; a szerződést az árvaszék jóváhagyta. En, mint árvaszékileg kirendelt gondnok, a gyermek nevében 70 korona havi tartásdíj iránt pert indítottam a természetes apa ellen és dacára annak, hogy a bíróságok csak 12 korona havi tartásdíjat állapítottak meg alperes ellen, a Curia az alperest az összes per-, felebbezési és felülvizsgálati költségek megfizetésére kötelezte.

4. A Curia 1911. évi június hó 26-án .... szám alatt kimondotta, hogy a házasságon kívül született gyermek természetes apjához vérségi kötelék fűzi, amelynél fogva a természetes apa a gyermeket, ha az rászorul, eltartani tartozik, tekintet nélkül arra, hogy a gyermek tartásdíjára nézve vonatkozólag árvaszékileg jóváhagyott egyezséget kötött.

Ebben az esetben, amely annak idején nagy felűnést keltett, a tényállás a következő:

Egy országgyűlési képviselő, akinek viszonya volt egy leánnyal, a gyermek születése után a gyermek gyámjával oly értelmű egyezséget kötött, amely szerint ő végkielégítésül az árvaszéknél 2000 koronát fizet. Az egyezséget az árvaszék jóváhagyta, az országgyűlési képviselő a 2000 koronát lefizette. A pénz elfogyott, én az anya képviseletében gyermektartási pert indítottam a természetes apa ellen, a melyet az alsó bíróságok el is utasítottak. A Curia a felebbezési bíróság végzését előbb vázolt jogi álláspontjából kiindulva föloldotta, minekfolytán a felebbezési bíróság a természetes apát jogerős

ítélettel kötelezte, hogy a gyermek 16 éves korának betöltéséig 100 korona havi tartásdíjat fizessen.

5. A Curia 1912. évi június hó 27-én G. 51 1912. szám alatt hozott határozatában kimondotta, hogy a gyermek törvényes képviselőjének joga van a természetes apa ellen, „aki a gyermekről természetben gondoskodik, pert indítani annak kimondása iránt, hogy a gyermek természetes apja azon időponttól, amelyben megszűnik a gyermekről gondoskodni, tartozik fizetni a gyermek keresőképességének eléréséig a bírói ítéletben előre megállapítandó tartásdíjat.

A határozat jogi jelentősége abban áll, hogy megengedi tartási kötelezettség megállapítása iránt való kereset megindítását, ami azt jelenti, hogy a gyermeknek nem kell addig várnia, amíg a természetes apa róla gondoskodni megszűnik.

Márkus Dezső dr. módot talált arra, hogy e határozatokban véleményt nyilvánítson a házasságon kívül született gyermekekre vonatkozó olyan jogi kérdésekről is, amelyek az illető perben döntés tárgyát nem képezték. Lehetetlen még csak felsorolni.

Volt egynéhány kérdés, amelyre vonatkozólag Márkus Dezső dr. velem nem értett egyet:

a) Az egyik volt az, hogy én a kiskorú anya felperességét nem ismertem el, hanem vitattam, hogy ilyen minőséggel egyedül a gyermek törvényes képviselője bír. Ellenben Márkus Dezső dr.-nak az volt a nézete, hogy ilyen pert a kiskorú anya is megindíthat és e tekintetben nézete az általános bírósági gyakorlattal egyezett. Elismerte azonban, hogy mihielyt az összes magyarországi árvaszékek életbe léptetik a hivatásos gyámság intézményét, a kiskorú anya felperességének elismerésére többé nem lesz szükség.

b) Az én álláspontom szerint az, hogy a gyermek mely koráig tartozik a természetes apa tartásdíjat fizetni, nem ténykérdés, hanem jogkérdés, amelyhez tehát a felülvizsgáló bíróság hozzászólhat, minélfogva a felülvizsgáló bíróságnak joga van megváltoztatni minden olyan alsóbírósági ítéletet, amely nem ítéli meg a tartásdíjat a gyermek 16 éves korának betöltéséig. Az én álláspontom szerint köztudomású, hogy a gyermek eltartására bizonyos minimum szükséges és minthogy ezen köztudomású tényt a felülvizsgáló bíróság is figyelembe venni tartozik, a felülvizsgáló bíróságnak meg kell változtatnia minden alsóbírósági ítéletet, amely a minimumon aluli tartásdíjat állapítja meg. Sajnos, vidéki adóbíróságaink a tartásdíjat csak a gyermek 12-14 éves koráig állapítják meg és olyan szégyenletesen alacsony tartásdíjakat, 6-8-10 koronákat, amelyekből nagyon természetesen egy gyermeket lehetetlen eltartani. Ezen alsóbírósági ítéletekhez csak úgy lehet hozzáférni, ha a felülvizsgáló bíróság azon álláspontot foglalja el, hogy jogszabály, miszerint a tartásdíj legalább is a gyermek 16 éves koráig jár és hogy jogszabály, miszerint nem szabad a gyermek eltartására szükséges minimumnál, mondjuk például havi 10 koronánál, kisebb tartásdíjat megállapítani. Márkus Dezső dr. szerint úgy a korhatár, mint a tartásdíj mennyiségének kérdése nem jogkérdés, hanem ténykérdés, vagyis amelynek tekintetében a felülvizsgáló bíróság a felelőzési bíróság ítéletét – bizonyos, itt figyelembe nem jövő kivételektől eltekintve – nem vizsgálhatja. Megjegyzem, hogy a legtöbb vidéki ítélőtáblánál már keresztül tudtam vinni, hogy a korhatárkérdést jogkérdésnek tekintik, míg a tartásdíj mennyiségének kérdésére nézve ezt meg nem tudtam elérni.

Hivatkozott Márkus Dezső dr. arra, hogy a nem-sokára életbe lépő új perrendtartás (1911: I. t.-c.) módot fog adni a felülvizsgáló bíróságnak, hogy hozzáférhessen az alsóbíróságok minden olyan ítéletéhez, ahol „a tényállás megállapítása nyilvánvalólag helytelen ténybeli következtetéssel történt”. Az új perrendtartás ezen ren-

delkezése alapján akart Márkus Dezső dr. a kir. Curia felülvizsgáló tanácsában nemcsak a korhatár és a tartásdíj mennvisége kérdésében helyesebb és igazságosabb gyakorlatot teremteni, hanem a tartási kötelezettség megállapítása tekintetében is. Nap-nap után fordulnak elő ma esetek, hogy kézenfekvő bizonyítékok dacára a II-od bíróság tényként állapítja meg, hogy alperes nem folytatótt viszonyt a gyermek anyjával s ezen alapon a keresetet elutasítja. Manapság ezen ítéletekhez a felülvizsgáló bíróság a legtrikább esetekben férhet hozzá, még hogy ha érzi is, hogy itten a házasságon kívül született gyermekekkel égbekiáltó igazságtalanság is történt. „Nyilván helytelen ténybeli következtetésnek akarta Márkus Dezső dr. a felülvizsgáló bíróság ilyen következtetéseit deklarálni és előre örvendett annak, hogy milyen határozatos fegyver lesz az új perrendtartás ezen §-a a felülvizsgáló bíróság kezében.

Márkus Dezső dr. halála előtt néhány héttel a „Jogtudományi Közöny”-ben egy igen rövid, de rendkívül emelkedett hangú cikket irt azon alkalomból, hogy a francia törvényhozás eltörölte a code civile 340. §-át, amely tiltja az apaság keresését.

1912. december 4-én a budapesti törvényszék felelőzési tanácsának egy gyermektartási ügyben nehéz és vitás jogi kérdést kellett eldöntenie. Úgy láttam, hogy a felelőzési bíróság osztja az első bíróságnak rám nézve kedvezőtlen álláspontját, fölmutattam hát a Curianak 1912. június havában hozott határozatát (közölve e cikkben ő. szám alatti, melyet Márkus Dezső dr. előadása alapján hozott meg és amely az én álláspontomat fogadja el. A felelőzési bíróság visszavonult tanácskozni és mialatt mi ügyvédek a teremben maradtunk, egyszerre csak beront oda egy kartársunk és közli velünk a lesújtó hírt, hogy Márkus Dezső dr. hajnalban meghalt. A felelőzési bíróság rövid tanácskozás után bevonult a terembe és kihirdette határozatát, amelylyel az első bíróság ítéletét megváltoztatja azon indok alapján, melyek a Curia határozatában foglaltatnak.

Még január havában fog a Curia felülvizsgáló tanácsa egy esetet tárgyalni, ahol az a kérdés vár eldöntésre, bír-e tartási igényrel külföldi honosságú házasságon kívül született gyermek, mely kérdés Márkus Dezső dr. t rendkívül érdekelte. Sajnos, a tanácsban Márkus Dezső dr. nem lesz benn.

Az új perrendtartás életbe léptetését Márkus Dezső dr. már nem élte meg; hűszuk, hogy a szellem, amelyet ő inaugurált, olyan erős gyökeret vert a Curia felülvizsgáló tanácsában és a bírói gyakorlatban, hogy azt kiirtani onnét többé már nem lehet.

Nem fejezhetem be tanulmányomat szebben, mint azon szavakkal, amelyekkel Márkus Dezső dr. 1898. évbéli jogászegylet! előadását fejezte be:

„S ha a modern állam jelszava: s születési előjognak eltörlése, akkor sorozza e mellé, mint teljesen egyenragút, a születési hátrányok megszüntetését is!

El vagyok készülve arra, hogy igen sokan azt fogják szememre vetni, hogy javaslatom szentimentalizmust akar bevinni a törvényhozásba. Ha azt értik ezalatt, hogy azt akarom, hogy ne csak elvont, elméleti tételek alapján alkossanak törvényt, hanem hogy érezzék

át azoknak a helyzetet is, akiknek életviszonyait szabályozzák, akiknek számára jogot teremtenek; ha azt értik ezalatt, hogy el akarom törölni a törvények ama megszokott jelzőjét, hogy rideg és helyébe azt óhajtom jelzőül, hogy emberies, könyörületes és belátó és hogy « törvény és igazságosság azonos fogalmakká váljanak: akkor szégyenkezés nélkül fogadom el a szemrehányást. S nem fogok elpirulni akkor sem, ha javaslatomat legfőbb részében elérhetetlen utópiának, megvalósíthatlan idealizmusnak fogják jellemezni. Az eszményre törekedni – ezt kaptuk irányadó útmutatásul lelkes tanítóktól minden idők minden igaz és nagy emberétől. S ha az eszményt nem is érhetjük el rögtön és egyszerre: az utána való törekvés mindig közelebb visz hozzá és e közeledés minden foka az emberiség sorsának javítását egy-egy lépéssel előbbre vitelét jelzi.

Az emberiség története – mondja Castelár – az eszméknek és érdekeknek örökös harcából alakul; pillanatnyira mindig az érdek győz, de tartósan az eszme vívja ki a diadalt!”

### Karácsonyi gondolatok a nők választójogáról.

(Befejezés.)

Azon kérdésre, hogy miért kívánom a nők választójogát, szintén néhány kérdéssel felelek:

Miért kedveljük a világos, napos szobát inkább, mint a sötétet?

az utazást vonaton inkább, mint a közép-kori postakocsin?

a békét inkább, mint a háborút?

a munkát inkább, mint a tétlenséget?

A válasz mindezekre egy és ugyanaz:

mert az „*Emberiség*” szempontjából *célszerűbb*.

*Gróf H aller György né.*

Nem nekünk kellene indokolni, hogy miért óhajtuk a választójogot, de a férfiaknak, hogy minő jagon tagadják azt meg tőlünk.

*Lánczy Leoné.*

\*

Hogy miért kell a nőnek választójog? Semmi esetre sem azért, amit ellenünk érvül felhoznak. Tehát nem azért, hogy a nő ezután rossz anya, hanyag háziasszony, követelődző feleség, – vagy, – oh borzalmak borzalma! – szabad szerelemben élő néember lehessen, – mert hiszen, *akitől több nem telik*, annak *ezek* a pályák ma is, – világ teremtése óta is – tárva nyitva állanak; hanem, éppen ellenkezőleg, azért, hogy végre valahára teljesértékű ember válhassék belőlük. Más szóval, hogy egyenlő munkáért egyenlő bért kapjanak, egyenlő tudásért egyenlő méltánylást, egyenlő adófizetésért egyenlő beleszólást, egyenlő kötelességért egyenlő jogot. Mert mind ettől – az életben – igenis el vannak tiltva. Aki

nem hiszi, fáradjon el az egyetemre, vagy kérdezősködjék a postai alkalmazottak fizetési és előmeneteli táblázatáról, tekintsen be az adókönyvekbe, s hallgasson meg keze munkája után élő nő panaszait, azokat a panaszokat, melyeket senki sem méltat figyelemre, – hiszen csak nő panasolja, annak a panasza pedig nem érdemel különös figyelmet, megfontolást és orvoslást, – mert hiszen a nő – nem szavazó.

*Szikra.*

\*

Meguntam a meddő küzdelmet, melyet egyleteinkben az alkoholizmus, a leánykereskedés a tuberkulózis, a tudatlanság és a háború, mint a nyomor egyik főoka ellen, kifejtettünk. Olyan munka ez, mintha az árvízét főzőfizekainkkal akarnánk kimerni. Ez ellen az árvíz ellen csak jobb törvények meghozásával építhetnénk gátat. Meggyőződés, hogy a nők praktikus hajlandósága első-sorban ezeket a törvényeket kényszerítené ki, ha politikai befolyásuk lenne. Ezt a befolyást csak a választójog útján nyerhetik meg és azért minden szociális törekvés súlypontját a nők választójogának megvalósításában látom.

*Zipernowsky Károly né.*

1. Mert a nőknek ép úgy, mint a férfiaknak embert és honpolgári joguk van ahhoz, hogy a közügyek intézésében résztvehessenek.

2. Mert a társadalmi és családi élet humanitárius, erkölcsi és gazdasági problémái iránt több érzékük van, mint a férfiaknak és azt várom, hogy e téren a nők közreműködésével sok újfajta üdvös intézkedés létesül.

3. Mert a parlament szellemének finomulását és ettől a nagyobb objektivitást, a komolyabb tárgyalást és közvetve a parlament tekintélyének emelkedését várom.

4. Mert a választójognak a nőkre való kiterjesztésével, különösen a vegyes nemzeti-ségi vidéken, a magyarság befolyásának természetsszerű fokozódását várom.

5. Mert ha ez általánossá válik, egy lépést tesz az emberiség a világbéke felé, melynek a nők mindenkor buzgó apostolai lesznek.

6. Mert kis állam vagyunk és minden szellemi és erkölcsi erőre szükségünk van.

7. Mert a nő és a női nem emberi méltóságában jelentékeny értékelkedést, vagyis inkább teljes átértékelést várok a választójog kiterjesztésétől.

8. Mert általában minden emberi jogok és a vele járó kötelességek fokozatos kiterjesztésének híve vagyok.

*Beke Manó dr.,*  
egyetemi ny. r. tanár.

A nők szavazatjogát azért tartom szükségesnek,

mert a nők előnyére teljesen megváltoztak azok a régi társadalmi és műveltségi viszonyok, melyekben a nő jogi és szellemi alárendeltsége folytán őt az államügyektől is távol tartották,

mert továbbá a nőknek az államéletben szóhoz juttatása a törvényhozásokra szelídítő és nemesítő hatású lesz, – főleg nálunk, hol a férfiak többféle szenvedély rabjai s fellépésükben nyersebbek, szellemi irányukban pedig erőszakosságra sokkal hajlóbbak,

végül mert magát a választótestületet is csak nemesíteni fogja, ha a nőknek legalább bizonyos kategóriái bekerülnek és ez választási küzdelmeinkre is mérséklőleg fog hatni. Amint a titkos szavazás nagyban szelídítőleg hatolt az előbb Angliában is igen durva és szenvedélyes lefolyású választásokra: úgy a nőknek az urnához bocsátása is mindenütt mérséklőleg hat a pártharcokra.

Mindettől eltekintve, a XX. század szellemével szállunk szembe, ha azt mondjuk, hogy valódi népképviselő az is, amelyben a társadalom felerészét semmi politikai jog nem illeti. E nézet tévességét könnyen beláthatjuk, ha a nők szavazatjoga említésénél nem a struccollas díszhölgyekre, eme pusztító és sokszor ragadozó lényekre, hanem azokra a nőkre gondolunk, akik gondolkoznak, dolgoznak és nevelnek. Nem szabad pusztán a nők kétségkívül sok gyengéire gondolnunk, hanem arra is, hogy alkoholizmus, játékszenvedély, párviadal, háború stb., mind túlnyomóan férfiszennvedélyek s leküzdésük legerősebb előharcosai éppen a nők, hitvesek és anyák leendenek.

*Várady Zsigmond dr.,*  
országgy. képviselő.

## SZEMLE.

**A nagyváradi példa.** Nagyvárad törvényhatósága január kilencediki közgyűlésén szakszabotmányok megalakításánál a lakás és élelmezési szakosztályokba öt nőtagot választott: Huzella Gyulánét, a nagyváradi feministák egyesületének elnökét, Rechtené-Bauer Zsófiát, a nagyváradi feministák egyesületének alelnökét, Schütz Albertnét, Molnár Gézániát és Christóné Dús Ilonát. Ez az első eset Nagyváradon, hogy a nők a városi törvényhatóságokban helyet foglalnak.

**Várady Zsigmond.** Újabb súlyos veszteség érte a magyar nomozgalmat dr. Várady Zsigmond tragikus halálával. Igaz demokráciájának, emelkedett világfelfogásának egyik gyönyörű tünete volt abszolút igazságérzete a nők jogkövetelésével szemben. Az ő vezetése alatt álló

nagyváradi Lászlópáholy volt az első szabadtömeges tüntetés, amely a nők választójoga mellett foglalt állást. Dr. Várady Zsigmond pedig, mint a nagyváradi Feministák Egyesületének egyik alapító tagja, mint a politikai nőmozgalom mindenkor jóindulatú barátja és támogatója bizonyult a nő felszabadítása egyik önzetlen harcosának. A nyáron fővárosi lapokban, karácsonykor pedig a nagyváradi sajtóban közölt cikkeiben bizonyította, hogy a becsületes demokrácia nem fordulhat a nők választójoga ellen. Január 3-án tanácskozott utoljára a Feministák Egyesületének vezetőségével. Akkor késznek nyilatkozott egy a nők választójogára vonatkozó póttindítvány érdekében alakítandó pártközi bizottságban résztvenni. E megbeszélésben már a lelki meghegyesültségnek romboló tünetei mutatkoztak dr. Várady Zsigmondon. Nem győzte fájdalommal elpanaszolni, hogy nem bírja el a Tisza iránt érzett forró baráti szeretet mellett annak csökönyös konzervatívizmusát, amely rajongóit is kényszeríti, hogy elváljanak tőle, pártjuktól, klubjuktól, barátaiktól és egész politikai múltjuktól. Rettenetes politikai viszonyaink áldozata ez a szerencsétlen férfiú Kihunyta a magyar nőmozgalomnak újabb fájdalmas gyásza.

**Az erdélyi szász nők a választójogukért.** Az erdélyi szász nők Schuller Rezsóné és Neugeboren Emilné (mindketten képviselők feleségei) agitációja nyomán petíciót írtak alá szász nőegyesületekkel és egyes nőkkel, amelyben a nők választójogát követelik 1. az önállóan kereső nők, 2. az adófizető nők és 3. megfelelő értelmi cenzus mellett az e kategóriákba nem eső olyan nők számára, akik, mint feleségek és anyák a közéletben képviselve nincsenek.

**A románok és a nők választójoga.** A képviselőház, január 22-iki ülésén Pop Cs. István a román nemzetiségi képviselők csoportja nevében törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben követelik, hogy szavazati joga legyen, nemre való tekintet nélkül, minden állampolgárnak, aki 24-ik évét betöltötte, képviselővé pedig 30-ik életéve betöltése után legyen választható. Örök szégyene a magyar országgyűlésnek, hogy a választójogi reform idején nem magyar, hanem nemzetiségi párt fejezi ki asszonyainak megbecsülését jogaik követelésével. Igen nehéz büszkélkedni azzal, hogy az ember „magyar hölgynek” született.

Feminista Egyesület. Nagyvárad első őszi választmányi illésünkön az elnökség az évi munkaprogramot terjesztette elő, melynek főbb pontjai a következők: ismeretterjesztő feminista előadások rendezése, gyorsírótanfolyamok szervezése, kongresszusi előkészületek december hó folyamán megtanultuk első felolvasó ülésünket, Balázs Béla író tartott érdekes előadást *Férfikultúra, nő-kultúra* címen nagyszámú közönség előtt. dr. Giesswein Sándor országgyűlés képviselő hirdetett előadását közbejött akadályok miatt februárra kellett halasztani. A nő-tisztviselők számára rendezett gyorsítói tanfolyam szeptemberben kezdődött. Anyavédelmi bizottságunk, több esetben látott el tanácsal, tejszegéllyel és csecsemő-kelengyével, nyomorban és elhagyottságban sínylődő anyákat, és eszközölt ki segélyt különböző egyesületektől és az állami gyermekmenhelytől. A tanítók fizetésrendezési

javaslatának a nőket sújtó intézkedésének megváltoztatásán az egyeslet memorandumot intézett a városhoz, melyben sürgeti, hogy ezen ügyben feliratot intézzon a kormányhoz. – Nagyvárad város lakás és ételmezési bizottságába még egy tavaly elfogadott javaslat alapján öt nőtagot választottak, köztük Huzella Gyulánét és Rechné Bauer Zsófiát egyesletünk elnökét és helyetteselnökét.

**Leánygymnáziumok.** Szeged kiváló polgármesterét, Lázár Györgyöt nem kedvtelenítette el annak a kísérletének ismételt megíúsítása, hogy a leányok számára is gondoskodják megfelelő kiképzési lehetőségekről. Annak ellenére, hogy a közoktatásügyi miniszter a leánygymnázium létesítése érdekében kért államsegélyt megtagadta, azzal az indokolással, hogy a kérést nem tartja teljesíthetőnek, mert az intézetnek kevés lenne a növendéke, a polgármester az elutasító végzés ellenére újból kísérletet tett, hogy a szegedi leánygymnázium államsegélylyel már ez év szeptemberében felállíttassék. Meg is volt a foganatja. Fiume, Debrecen, Pozsony és Arad mellett Szeged is kap az idén gymnáziumot.

**Történelmi adatok.** A magyarországi szociáldemokrata párt orgánumai: a Népszava és a Volksstimme a párt programjával, a stuttgarti resolúcióval és egyéb erkölcsi kötelességeivel ellentétben a kormány választójogi javaslatát bírálva, egyetlen egyszer sem kifogásolták a nők kizárását a választójogból. Erről a kérdéstről azóta csak akkor emlékeznek meg gúnyolódva, rágalmazva, ha kevesebb erkölcsi kötelességgel terhelt, más orgánumok, vagy más pártokhoz tartozó egyének nyilatkoznak a nők választójoga mellett. A Nőmunkások című lap januári száma kifejezetten állást foglalt a nők választójoga ellen. Az általános sztrájk érdekében tartott nőgyűléseken a sztrájkra, gyűjtésre és egyéb áldozatokra felszólítják a nőket; egyben a nők választójoga ellen szónokolnak Tisza István reakciós konservativizmusát is meghaladó szellemben. Ha az emberi haladás történetét megírják, e momentumoknak is lesz szerepük.

**A színésznő jogai.** A színészegyesület a márciusi közgyűlésen tárgyalni fog egy indítványt, amelyet az egyik vidéki társulat primadonnája adott be. Az indítvány arra vonatkozik, hogy határozza el a színészegyesület azt, hogy a nők is közgyűlési képviselőkké legyenek választhatók. A színészegyesület fentartásához ugyanis a nők legalább is olyan mértékben járulnak hozzá, mint a férfiak és ilyformán illő dolog az, hogy az ő érdekeiknek is legyen szószólója a közgyűlésen s később esetleg a tanácsban is.

## IRODALOM.

### BEÉRKEZETT MŰVEK:\*

*Marczali Henrik:* Magyarország története. Ára 20 K. Kiadja az Athenaeum.

*Dr. Ötvenyeni Nagy Oliver:* A választói jog reformja tárgyában adott vélemény. Kassa, 1912.

*A Nők éjjeli munkájáról szóló 1911. évi XIX. törvénycikk.* Jegyzetekkel ellátta *Dr. Dóczi Sámuel.* Az Országos Iparegyesület kiadása.

*Dr. Kun Béla, dr. Marschalkó János és ár. Rottenbiller Fülöp:* A fiatal korúak támogatására hivatott jótékonyezélű Intézmények Magyarországon. Kiadja Wodianer.

\*) Ismertetésüket fenntartjuk magunknak.

*Dr. Kammerer Ernőné:* Két hiányzó szükséges szociális intézmény létesítéséről.

*A pozsonyi női felső kereskedelmi iskola értesítője az 1911/12. évről.*

*Dr. Szőke Sándor:* A vitagyorsírás tankönyve. Toldi Lajos kiadása. Ára 2 K.

*Szántó Menyhért miniszteri osztálytanácsos:* Tájékoztató a Társadalmi Múzeum által Veszprémben jendezett Népegészségügyi kiállításról. Kiadja a Pesti könyvnyomda r.-t. Ára 20 fillér.

*Pogány Dániel.* Szent hazugságok. Regény. Kiadja Benkő Gyula.

*Ballai károly.* A gyermektanulmányi múzeum gyűjteményeinek leírása. Ára 80 fillér.

*Szász Irén:* A gyermek képzelete. Kapható Ranschburg Gusztávnál és minden könyvkereskedésben. Ára 60 fillér.

*A Fővárosi könyvtár értesítője. VI. évf. 1. szám.*

*Huzella Ödön versei.* Nagybánya.

*Am. kir. Allami Nőipariskola értesítője az 1911 12. tanévről.*

*Hildegard Koenig:* Die Opferschale. Gedichte. W. Wunderling, Regensburg kiadása.

*A. iV, Tolstoj:* Lebende Worte. W Wunderling, Regensburg kiadása. Ára 1.60 márka.

*Frau Dr. E. L. Meyer:* Vom Madchen zur Frau. Strecker und Schröder. Stuttgart kiadása.

*Henriette Arendt:* Kleine weisse Sklaven. „Vita” Deutsches Verlagshaus, Berlin, kiadása. Ára füzve 2.50 márka, kötve 3.50 márka.

*Grete Meisel-Hess:* Geister- Novellen. Dr. Sally Rabinovitz, Leipzig, kiadása.

*Fritz Paris:* Kultursocialismus. Friedrich Ruhland, Berlin, kiadása.

*Carmen Sylva:* Geflüsterte Worte III. kötet: „Insomnia”. Ára 2 80 márka. IV. kötet: „Frageland”. Ára 1.80 márka. W Wunderling, Regensburg, kiadása.

*Anna Wahlenburg:* Aus der Tiefe rufe ich. Roman. Altert Bonnier, Leipzig, kiadása. Ára füzve 3 – márka, kötve 4.. márka.

*Erzter Wiener Fruenkalender für 1913.* Vereinigung der arbeitenden Frauen, Wien, kiadása.

*Kalender 1913. Herausgegeben von dem Bund österreichischer Frauenvereine.*

*I. Ragaz:* Was will und soll die Frauenbewegung? Zwei Vorträge. A svájci Grütliverein, Zürich, kiadása Ára: fre –.60.

*Helene Bonjort:* Moderne Wohltätigkeit. F. W. Vogel, Hamburg, kiadása.

*Alfred A. Fried:* Kurzgefasste Darstellung der Pan-Amerikanischen Bewegung. A „Friedens-Warte”, Berlin–Leipzig, kiadása.

*Bertha von Suttner:* Die Barbarisierung der Luft A „Friedens-Warte”, Berlin–Leipzig, kiadása.

*Dr. Sigmund Engel:* Säugungsfürsorge und Kinderschutz in Ungarn.

*Henriette Arendt:* „Kinderhändler” Recherchen- und Fürsorgetätigkeit. Kapható: Heinz Clausnitzerkönyvkereskedésében, Stuttgart. Ára 25 Pfg. 80 fillér.

*Jaaköff Prelooker:* Under the Russian and British Flags. Spriggs Publishing Agency, London, kiadása.

*The Men s League Handbook on Women's Suffrage.* Ára 6 d.

*Scott and Nellie Nearing:* Woman and Social Progress. The Macmillan Company – New-York –kiadása.

*C. V. Drysdale :* Neo-Malthusianism and Eugenics. William Bell, London, kiadása. Ára 3 d.

*C. V. Drysdale:* Diagrams of International Vital Statistics. William Bell, London, kiadása. Ára 6 d.

*The Women s Co-operative Farm.*

*Vera Hjelt.* Arbetsstatistik. Kejslerliga Senatens Tryckeri, Helsingfors, kiadása.

*Kvindernes Aarbog.* Kvindernes Aarbogs & Forlag Kjobenhavn, kiadása.

# A Nők Választójogi Világszövetségének VII. kongresszusa.

Budapest, 1913. június.

Telefon: 117—58.

IRODA:  
VII., ISTVÁN-ÚT 67.

A szerkesztésért felelős: POGÁNY PAULA

Sürgőnycim: SUFFRAGIUM

A kongresszus költségeihez újabban hozzájárultak:

Bazárbevétel (utólagos)	3820 K
Dr. Donáth Gyuláné	5 —
Fiumei Szabad Lyceum. Miss Corbett előadásának utólagos jövedelme	42 —
Footballmatchre utólag befolyt	3 —
Glücklich Vilma előadása alkalmából gyűjtés a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületében	1834 „
Gróf Haller Györgyné: A gazdasági bizottsági ülésen teamegvalás címen befolyt	70 —
Haller Margit újabb perselygyűjtése	630 —
Halász József (Marosvásárhely) gyűjtőívén: dr. Sebestyén Miklósné, Lázár Lajosné 2.—	4 —
Kazinczy szabadkőműves páholy	141 —
Karácsonyi bolt utólag	8004 „
Képaucióra (utólag)	100 —
König Henrikné, Tardoskedd	650 —
Könyves Kálmán szabadkőműves páholy	100 —
Kreisler Gyuláné	15 —
Lénárd Jenő	100 —
Levelezőlapokért és kongr. bélyegekért	11944 „
Martos Sári gyűjtése: Papír, Stockholm	
10—, Molnár J. 100—, N. N. Ritz	
50—, N. N. 10—, N. N. 10—	180 —
Gróf Mikes Arminné	500 —
Nagybányai Nőegylet, Hoffmann Árpádné alelnök útján	10 —
Dr. Neuschloss Kornél gyűjtőívén	6 —
Szikra brosúrákért	1060 —
Iemesvári Nőtisztviselők és Női Kereskedelmi alkalmazottak Egyesülete	50 —
Turcsányi Imréné, Szeged	10 —
Uzsonnamegváltás Wikusnál	10 —
Veigelsberg Emma	10 —
Háziasszonyok és gazdák bizottsági díjai	2200 —
Eddigi gyűjtésünk	5026305
<b>Összesen</b>	<b>5409847 K</b>

A háziasszonyok és gazdák bizottságába 100-100 korona befizetése mellett beléptek: Hierin Jánosné, Békassy Eleméné, dr. Gross Emil, egyetemi tanár, br. Guttman Vilmosné, gróf Haller György ne, dr. István/ni Gyuláné, br. Madarassy Beck Lilly, megyeri Megyeri Izidor né, kaposi Molnár Victoriné, Peregrini János, kir. tanácsos, gárdonyi Neumann Erigyesné, Rosenber Emilné, Sebesta Károlyné, Seenger Ida, Stark Lipótné, Stark Lipót, igazgató, Szinnay József, nagysárosi Szinnay Oszkárné, riagysárosi Szinnay Oszkár igazgató, gróf Teleki Sándorné, gróf Leleki Sándor, Weisz Bertholdié. Összesen 2200—K.

Nagy eseményünk mértéktelny lépésekkel közeledik. Már csak négy rövid hónap választ el tőle. A posta napról-napra ontja az öt világrészből jelentkezők érdeklődő leveleit. Minden eddigi munkánkat felülmúló buzgalommal, kitartással kell nagy művünket, a kongresszus előkészítését dícsőséges befejezés felé vinnünk.

Munkánk legfellegteljesebb része tovább is a vendégfogadás költségeire szükséges összegek előteremtése. Az a lelkes áldozatkészség, amely munkatársaink körében mind fokozottabb mértékben megnyilvánul, biztossítéka annak, hogy kongresszusunk tényleg olyan kultúresemény lesz, amelynek visszhangja bejárja az egész világot. A nyáron át óriási anyagi áldozatok árán, a világ minden részébe szétküldött plakátok, kongresszusi bélyegek, prospektusok tíz- és százazrei az érdeklődésnek olyan fokát váltották ki a közönség legszélesebb rétegeiből, amilyen még sohasem mutatkozott választójogi nőkongresszus iránt

Magyarországot ismertető vetített képes előadásunk 35 példányát 24 országban városról-városra viszik a nőmozgalom legkiválóbb előadói. Legutóbb Stockholmból kaptunk hírt a svéd választójogi nőszövetség ünnepi közgyűlésének központjába helyezett Magyarországról szóló előadás sikeréről. A Svájcban Zürich, Winterthur, Luzern, Oiten, Neuchatel, Chaux de Fonds, Bern, Lausanne, Genf, stb. stb városban adják elő.

Németországnak minden számottevő városában rendezik a Magyarországot ismertető előadást. Az előadások nyomán természetesen a sajtó is bőven beszámol a kongresszusról. A kitünően nagy érdeklődés nemcsak ügyünkre nézve, hanem hazánk idegenforgalmára nézve is igen értékes. Nagy elégtételünkre szolgálhat, hogy pl. a Cook-cég, amely amióta kinézték, Magyarországot boykottálja és minden, lehető eszközzel árt hazánk idegenforgalmának, agitációnk hatása alatt ajánlkozott kongresszusunk támogatására. Az az élénk levelezés, amelyet a Cook-céggel, és a küllőid számos idegenforgalmi vállalatával folytatunk, bizonyítja agitációink abszolút sikerét. A budapesti idegenforgalmi és utazási vállalat r-t ugyancsak felajánlotta szolgálatait, kijelentvén egyik levelében, „mert országunk idegenforgalma szempontjából magunk is felette fontosnak tartjuk ezt a kongresszust.” Ezt csak azért említjük meg, mert nagy elégtétel azzal a ténnyel szemben, hogy e vállalat igazgatója, mint városatya szenvedélyes ellenségeskedéssel ellenezte a főváros 5000 koronás hozzájárulását.

A nőkongresszus háziasszonyai és gazdái. A gazdasági bizottságnak gróf Haller Györgyné elnök lakásán tartott ülése Szinnay Oszkárné indítványára elhatározta egy olyan bizottság alakítását, amelynek tagjai 100-100 korona adománnyal járulnak a vendéglátás költségeihez. Tegyük meg minden lehető, hogy a háziasszonyok és gazdák listája minél jobban gazdagodjék.

A legkiválóbb, vendégek beláthatatlan sora gyülekezik majd kongresszusunkon. Amerikából pl. a legcsodásabb elnök, Mrs Carrie Chapman Catt mellett jön leggeniálisabb mesterünk Charlotte Perkins Gilman, jön az amerikai szövetség 24 tagú hivatalos küldöttsége. E delegáció tagjai többek közt az amerikaiak legnagyobb szónoka; Rev. Shaw. Jane Addams, a chicagói Hull-House elnöke, az új világ legbefolyásosabb asszonya; az amerikai pénzüvilágot mások mellett Mrs O. P. Belmont (Széchenyi Lászlóné nagynénje. Marlborough hercegné anyja), Mrs Me. Cormick, Mrs Frederick Nathan képviselik. Mindhárom nemcsak rengeteg pénzzel, hanem a legodaadóbb munkával támogatják a mozgalmat. A trade unionok kiváló képviselői mellett, jelentkezett pl. egy indianai főiskola (Terre Haute) igazgatónöje, aki tized magával jön. Egy női heti lap 100 jelölt közül azt a 20 olvasóját küldi a kongresszusra, aki az e célra olvasói között megejtett szavazáson a legtöbb szavazatot kapta.

Angliából rengeteg jelentkezés mutatja a felcsigázott érdeklődést. Belgium, Svájc és más olyan állam szövetségei, melyek eddig legfeljebb egy-két delegátust küldtek a kongresszusra, arról értesítenek bennünket, hogy csapatostól jönnek delegátusaik.

Kormányok képvisellete. Mrs. Chapman Catt közli velünk, hogy több amerikai állam hivatalos kormányküldöttet delegált kongresszusunkra, Colorado pl. volt közoktatásügyi miniszterét Helen Lorin Grenfell aszszonyt. Helyszüke miatt a jövő számra marad örvedetes jelentéseink folytatása.

Akinél persely, gyűjtőív van, számoljon le, aki még nem adakozott, siessen adni, akinek még van ismerőse, rokona, akitől még nem kért, pótolja mulasztását. Mutatkozzunk a nagy eseményhez méltóknak!

**Örvezetősfg:**  
V. ker., Mária Valéria-  
utca 12. II. em.  
**TELEFON:** 142-40.  
**Postatakarékpenz-  
tárl cheque-  
számla:** 24625. sz.

**A FÉMINISTÁK EGYESÜLETENEK,  
VALAMINT FELVIDÉKI ÉS NAGYVÁRADI  
FÍÓKEGYESÜLETEINEK  
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.**

**Gyakorlati Tanácsadó**  
V. ker., Mária Vajéria-  
utca 12. II. em.  
**Hivatalos órák:** kedden  
és pénteken 6-8-ig.  
Magántanítónők elhe-  
lyezése ugyanekkor.

A szerkesztésért felelős: Glücklich Vilma. – Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

**Adományok a politikai propaganda költségeire:**

A. B. Fiume . . . . .	20.— K
B. E. Ujpest . . . . .	10.— .
E. S. Fiume . . . . .	10.— .
Endrey Kálmán Nagyvárad . . . . .	8.— .
Dr. Fábíán Béla . . . . .	10.— .
K. A. Fiume . . . . .	5.— .
Dr. Steinberger Sarolta . . . . .	7.— .
Zorkóczy Samuné . . . . .	15.— .
<b>Eddigi gyűjtésünk . . . . .</b>	<b>14468.96 .</b>
<b>Összesen . . . . .</b>	<b>14553.96 K</b>

**A dr. Márkus Dezső-pályadíjra:** Mlle. Elise Bonnet gyűjtése 17.—, Dirnfeld Erna 10.—, Dirnfeld Franciska 10.—, Dirnfeld Janka 15.—, özv. Glücklich Ignácné 5.—, Kozmáné G. Klára 10.—, Kreisler Gyuláné 5.—, Kurucz Zsigmondné 5.—, L. S.-né 10.—, Marczali Póly 10.—, Pogány Paula 10.—, Spitzer Izidorné 10.—, Szegvári Sándorné 15.— K. Múltkori kimutatásunk 825.— korona. összesen 957.— korona.

**A dr. Dirner Gusztáv-ösztöndíjra:** Behr Hilda 10.—, Dirnfeld Franciska 10.—, Dirnfeld Janka 10.—, Glücklich Vilma 20.—, Kurucz Zsigmondné 5.—, Kurzweil úaspárné (Érsekújvár) 10.—, Melle-  
mé Miskolczy Eugénia 10.—, Perczelné Kozma Flóra 20.—, Pogány Paula 10.—, Schlanger Melanie 10.—, Schwimmer Rózsa 20.—, dr. Steinberger Sarolta 5.—, Szirmay Oszkárné 10.— K (évi járuléka) Összesen 150 korona.

A tanítónők érdekében szétküldött körlevél postaköltségeihez: Lugmayerné Tóth Erzsébet, Zalamihályfalva 10.— K-

A Gyakorlati Tanácsadó céljaira: özv. Horn Antalné 20.—K.

**Februári munkaterv.**

12-én, szerdán d. u. 6 órakor egyesületünkben: Szülői értekezlet, melynek tárgya: Új gazdasági értékelések a nevelésben. Előadó: Mellemé Miskolczy Eugénia.

Később meghatározandó napokon, amelyeket kivételesen külön meghívóval közlünk majd:

A Pesti Lloyd-társulat dísztermében: Emlékünnep a korán elhunyt vezető-tagtársaink, dr. Márkus Dezső és dr. Dirner Gusztáv érdemeinek méltatására.

Schuliérté Paulas Erika tagtársunk (Nagyszében) németnyelvű előadása: Az állami gyermekvédelem továbbfejlesztéséről.

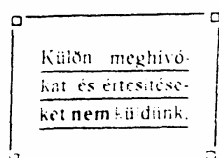
A Pesti Lloyd-társulat dísztermében: Tiltakozó gyűlés a kormány választójogi javaslata ellen.

**Januári krónika.**

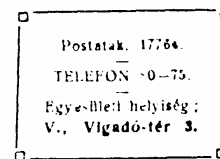
A Feministák Klubja első újévi értekezletünkön megalakult. Az alapszabályok alapos megvitatása után előkészítő-bizottságot küldtünk ki azok felterjesztése, az alakuló közgyűlés előkészítése és a tisztikar és választmány jelölése céljából. Az alakuló közgyűlést előkészítő-bizottság tagjai: dr. Bálint Aranka, Baneth Sándor, Beck Károlyné, Behr Hilda, Dirnfeld Janka, Engelné K. Berta, Glücklich Vilma, gróf Haller Györgyné, Lax Sándorné, megyeri Megyeriné Brüll Hedvig, kaposi Molnár Viktorné, Pogány Paula, dr. Rác Miksa, Schwimmer Rózsa, Seenger Ida, dr. Steinberger Sarolta, Szegvári Sándorné, nagysárosi Szirmay Oszkárné, gróf Teleki Sándorné, Ungar Dezsóné és Volenszky Gyula. A klub megnyitásának idejét a bizottság a lakáskérdés végleges megoldásától és az alapszabályok jóváhagyásától teszi függővé.

Az alapszabályok fontos pontjai: havi 3 korona tagsági díj, melynek fejében lapunk is jár minden tag-nak. Akik más egyesület révén kapják a lapot, havi 250 K-t fizetnek; ugyan ily kedvezményben részesülnek egy-egy más egyesületnek tagjai, ha tömegesen (legalább 50-en) lépnek be egyszerre. Az alapító tagok évi tagsági díja a befizetett összeg 4 százalékával csökken. A klubból kizárnak az alapszabályok mindennemű kártya-és szerezsejateket. A klub olcsó és higienikus étkezésre, folyóiratok és napilapok olvasására, előadások és kiállítások élvezésére nyújt tagjainak alkalmat.

Sir John Cockburn előadása üdülés volt politikai és társadalmi életünk sivársága közepett: egy politikus, aki a karriere legmagasabb pontján sem veszítette el érzékét az emberek tömegeit izgató nagy társadalmi, és kultúr-kérdések iránt. Aki nem rest Londonból egyenesen ideutazni és rövid itteni tartózkodása alatt szüntelenül agitálni azért, aminek *csakis jó hatását* kipróbálta Ausztráliában, mint közoktatásügyi miniszter és mint miniszterelnök. Reméljük, hogy akad a mi társadalmunk kiváló egyénei között követője az ő céltudatos, fáradtságot nem ismerő küzdelmének azért, hogy *a nemek egyenjogúsításával szüntessek meg a nemek harcát*. Az előadását követő diszvacsorán közéletünk számos kitűnősége vett részt; politikai bizottságunk alelnöke, kaposi Molnár Viktorné, délutáni tea-keretében ünnepelte az illusztris vendéget, a Férfilegia szintén teát adott tiszteletére, a születési és pénzarisztokrácia egyaránt versengett szórakoztatásáért. A jövő fogja megmutatni, hogy csak az előkelő angol embert, vagy az elragadóan szimpatikus egyéniséget tudták-e méltatni benne, vagy megértették e nemes, harcrakész idealizmusát? Egyesületünk nagy hálaival tartozik áldozatkész, nagy fáradtságáért.



**A NŐTISZTVESELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE  
ÉS ARADI, NAGYVÁRADI, SZOMBATHELYI,  
TEMESVÁRI FIÓKEGYESÜLETEINEK  
HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.**



A szerkesztésért felelős: Gergely Janka.

Az egyesületek tagjai díjtanulul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K. kültagoknak 6 K.

Február 9-én, vasárnap d e. ½11 órakor

# FONTOS VITAÉRTEKEZLETET

tartunk, melynek tárgya:

## LEGFONTOSABB AKTUÁLIS TEENDŐINK.

Külön meghívót nem küldünk, miért is ez úton nyomatékosan hívjuk fel tagtársaink figyelmét erre a nagyfontosságú összejövetele. Minden tagtársunk megjelenésére számítunk. A vitát vezetik: GERGELY JANKA elnök, SZABADOS CLOTILD alelnök.

Bíró Lajos febr. 23-i előadására szóló meghívót l. a fedőlapon.

Összejövetelek: Minden szerdán este pontosan ½9 órakor.

5-én, hangverseny

12-én, Dr. Madzsar József előadása.

19-én, Dr. Fieber Henrik miniszteri referens előadása: *A modern ember és a régi műemlékek.*

26-án, Dr. Fieber Henrik folytatólagos előadása veti tett képekkel.

Március hó 5-én, Lakatos László író. a Pesti Napló belső munkatársának felolvasása

Művészestélyünk a szokott fényes sikerrel zajlott le január 11-én a Vigadóban. Csillag Teréz, Vágó Lénárt Gita, Jeanne Demay, Lligl Józse; és Király Irnő, a hangverseny közreműködői művészetük legjavát állították sorompóba a nagy siker érdekében. Az ő művészetük mellett vigalmi bizottságunk lankadatlan buzgalmaé az érdem, hogy estélyünk az ideai hasonlíthatatlanul rossz farsangban is oly szép anyagi és erkölcsi sikerrel járt. E helyen mondunk hálás köszönetet mind a közreműködőknek, mind a rendezőségnek szép és sikeres munkálkodásukért.

Szerdai összejöveteleink januárban is élénkek és szépek voltak.

8-án házi hangversenyt rendeztünk Guttmann Sándor, Hajós Fülöp és Sipos Dezső urak szíves közreműködésével.

10-én Szabados Géza úr énekelt néhány igen szép Ady-Reinitz dalt, Wadros Margit k. a kísérete mellett

22-én Glücklich Vilma tartott nagyszerű előadást a Nők Választójogi Világszövetségének munkálkodásáról «s a júniusban Budapesten tartandó kongresszusról.

23-án végül Fabro oHenrik dr. orsz. gyorsíró-revizor ismertette meg tagtársainkat a legújabb gyorsírási törekvésekkel. Előadónk fogadják ez úton is hálás köszönetet azért a készségért, melylyel felkérésünknek eleget tettek.

**Francia és angol gyorsírási tanfolyamokat** nyitunk kellő számú jelentkezés esetén Fabro Henrik dr. orsz. gyorsíró-revizor vezetésével. Tagtársaink figyelmébe ajánljuk ezt a ritka alkalmat az idcgennyelvű gyorsírás elsajátítására

**A szervezkedési szabadság kérdése** a legutóbbi hetekben ismét aktuálisá vált. Ezúttal a pénzüntéti tisztviselő kartársakat igyekezett két nagy pénzüntézet megakadályozni abban az emberi jogukban, hogy érdekeik védelmére erőiket összegyűjtve vegyék fel a harcot a munkáltatók túlkapásai ellen. Kartársaink energikusan tiltakoztak ez ellen a jogtalan beavatkozás ellen és teljes siker kísérte állásfoglalásukat. Egyesületünk nagy küldöttséggel vet! részt azon a nagygyűlésen melyet ez alkalomból rendezett a Pénzüntéti Tisztviselők Országos Egyesülete és levélben is tudomására hozta a P. T. O. E.-nek együttérzésünket és szimpátiánkat.

Kreutzer Lipót könyve: „A munkaviszony a kereskedelemben” címen lapunk zártakor hagyta el a sajtót. A nagyfontosságú munkára legközelebb vissza térünk.

**Könyvtár.** Hétfőn és csütörtökön este 7-8 óráig díjtanulul áll a tagok rendelkezésére. Egyesületünkben állandóan *napilapok, folyóiratok* és olcsó *buffet*.



## Nyugdíj.

Aki eddig még nem tagja a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyletének, az ne halassa későbbre a belépést. Minden elmulasztott év drágítja a biztosítást. Többen tagtársaink közül azt hiszik, hogy a nyugdíj-képes állás az állások ideálja. Tévedés ez részükről. Sem a nyugdíjképes állás, sem az egy összegre szóló biztosítás nem biztosítja aggkorunk anyagi biztonságát. Az előbbi rossz körülmények között is oda köt bennünket az álláshoz, az utóbbi is csak akkor bírna értékkel, ha olyan magas volna, hogy kamataiból élhessünk. Kérjünk alapszabályokat a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyletétől V., Báthory-utca 5. és részletes felvilágosítást egyesületünk titkárságánál.

## Egyesületünk támogatásának újabb módja.

A Magyar Vegypapír és Papírneműgyár r.-t. igazgatója, Zala úr ma fent járt helyiségünkben és bemutatatta legújabb gyártmányú *Papyrus*, *Miraculum* és *La Princesse* védjegyjű carbonpapírját, a melyeket mi alaposan kipróbáltunk és meggyőződünk, hogy azok a legjobb angol és amerikai *carbonpapirosokkal* minden tekintetben teljesen egyenrangúak. Dacára ezen kitűnő minőségnek csak felébe kerülnek a papírok annak, amibe az angol és amerikai papirosok. Felhívjuk tagtársainkat, hogy csak ezen kitűnő magvat gyártmányt használják hivatalaikban. Megrendelhető minden jobb papírkereskedő útján vagy közvetlenül a Magyar Vegypapír és Papírnemű gyárból, Lehel-utca. Telefon: 166-75.

## Szombathely.

A szombathelyi nőtisztviselők egyesületi életében öröndetes fellendülés mutatkozik. A csütörtöki kedélyes összejöveteleken mind nagyobb számban jelennek meg a tagtársak és az összetartás, amely ezekből az állandósított összejövetelekből kialakult, buzdító hatással van azokra a nőtisztviselőkre is, «kik eddig egyesületünkől magukat távoltartották.

Egyesületünk törekvései iránt sorozatos előadásokkal igyekeztünk szélesebb körökben érdeklődést kelteni és azon vagyunk, hogy ezekkel az előadásokkal főleg a nők választójogának csináljunk propagandát itt a vidéken, ahol az elfogultság ebben a kérdésben is nagyobb, mint a fővárosban. Két előadásunk fényes sikere győzött meg bennünket arról, hogy helyes úton járunk. Halász József lapszerkesztő tartott nagy érdeklődéssel fogadott előadást a nőnek a közélet terén való hivatásáról és ezzel kapcsolatosan a választójog kérdéséről, majd Kapy Béla kormányzó ev. lelkes a nő szociális hivatásáról tartott igazán magas nívón álló előadást, amelylyel igen nagy szolgálatot tett a feminizmus ideális törekvéseinek. Mindkét előadások megtelt a vármegyeház nagyterme, melynek ingyenes átengedéséért ezúton is hálás köszönetünket nyilvánítjuk Herbst Géza alispánnak.

Több tagtársunk kívánságára felújítottuk és pedig ezúttal biztató siker mellett tornatanfolyamunkat és itt hálás elismeréssel kell megemlékeznünk a városi tanács előzékenységéről, amelylyel ügyünket felkarolta, különösen pedig Hafner Ede tornatanár úrnak, aki vállalta a torna-ntatás vezetését. A tornaórák hétön és pénteken este 8-9-ig tartatnak, miért is hivatalos, és könyvtár óránkat kedden este ½7-8 óráig tartjuk.

*Halász Józsefné*, titkár.

## Temesvár.

Az V-ik rendes közgyűlésünket nagy számú közönség előtt tartottuk, Lukács Margit elnöklése alatt, öt évi fennállásunkat ünnepeltük. Közgyűlésünk a kitűzött napi-renddel indítványok nélkül folyt le. Titkár jelentése megmutatta, hogy a fáradtságos munkának megvan az eredménye, buzdította a jelenlevőket, miután a válságos időket túléltük, a kezdet nehézségeit leküzdöttük, könnyebben haladunk a megkezdett úton, összetartással, kitar-tással elérjük a célt.

Az elmúlt évben tartott az egyesület könyvelési, magyar-német gyorsírási, német nyelvi és gépirási tan-folyamot, ezeknek számos hallgatója volt. Az állásközve-títést továbbra is Tenner Dóra tagtársunk vezeti. E hó elejétől kezdve egy állandó titkári állást szerveztünk, melyet Biedl Gizi tölt be, ki naponta ½2-½3-ig egy-leti helyiségünkben tart hivatalos órát. Az előadások, melyeket temesvári és egy esetben külföldi előadó tar-tott, nagyon szépen sikerültek és nagy látogatottságnak örvendtek. Ezután egyhangúlag a]következő tisztikari és választmányi tagokat választotta meg a közgyűlés:

*Tisztikar:* Aelnök: Lukács Margit, titkár: Biedl

Giza, ellenőr: Greisiger Ödönné, pénztárnok: Knel Hermin, jegyző: Koch Lujza, számvizsgálók: Perger Hermin, Szeifert Sarolta, háznagy: Potyó Teréz, könyv-táros: Vandlik Giza, Pretsches Irén, ügyész: Sugár Tivadar.

*Választmány:* Berger Irén, Bálint Brigitta, Rusz Irma, Allady Antónia, Biró Margit, Leimdörfer Mici, Solymossy Mariska, Krebsz Boriska, Koeth Berta, Susich Ilkka, Tenner Dóra, dr. Szávay Zoltán, Misehek Irma.

A közgyűlést dr. Szávay Zoltán érdekes felolva-sása követte.

Az új esztendő előadásait dr. Sugár Mihály orvos úr „Szerelem, házasság és idegesség” címen tartott fel-olvasásával nyitotta meg, melylyel nagy számú, előkelő közönségnek ritka élvezetet szerzett. E helyen mi is hálás köszönetet mondunk. Ezen felolvasást folytatás követi. „Az idegesség gyógyítása” címen. Pontos dátumát a helyi lapok útján annak idején közöljük.

Folyó hó 12 én tartott gyűlésen a választmány 50 koronát szavazott meg a választójogi nőkongresszus költ-ségcihez és 12 korona évi segélyt a Gyermekszanató-rium egyesületnek.

Rendszeres délutáni összejöveteleink elsőt jan. 19-én tartottuk a „Palace” kávéház külön termében. Az összejövetel kitűnően sikerült.

Elhatároztuk, hogy minden hó első vasárnapján ismételni fogjuk, reméljük, hogy továbbra is oly kedé-lyes és otthonias lesz. Jelenünk meg minél számosabban. Végül kérjük tagdíjaikkal hátralékban levő tagtár-sainkat, hogy azt pontosabban fizessék be, mert az egye-sület munkája csak akkor folyhat akadálytalanul, ha min-den tagtárs megteszi a kötelességet.

*Biedl Gizi.*